

Prof. univ. dr. Alexandru Boroș
Lector univ. dr. Gina Negruț

Drept procesual penal

Ediția a 3-a, revizuită și actualizată

Editura
Hamangiu
2022

Cuprins

PARTEA I. PARTEA GENERALĂ _____ 1

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE CU PRIVIRE LA DREPTUL PROCESUAL PENAL _____	1
<i>Secțiunea 1. Ordinea de drept și procesul penal _____</i>	<i>1</i>
§1. Concept _____	1
§2. Elementele caracteristice ale procesului penal _____	2
2.1. Trăsături _____	2
2.2. Scopul procesului penal _____	4
2.3. Rolul educativ al procesului penal _____	4
§3. Fazele procesului penal _____	5
3.1. Noțiunea de fază a procesului penal _____	5
3.2. Faza de urmărire penală _____	5
3.3. Camera preliminară _____	6
3.4. Faza judecătii _____	7
3.5. Punerea în executare a hotărârilor penale _____	7
§4. Forme de realizare a procesului penal _____	8
<i>Secțiunea a 2-a. Dreptul procesual penal _____</i>	<i>9</i>
§1. Noțiune _____	9
§2. Autonomia dreptului procesual penal _____	10
§3. Obiectul și sarcinile dreptului procesual penal _____	11
§4. Conținutul dreptului procesual penal _____	11
§5. Legăturile dreptului procesual penal cu alte ramuri ale dreptului _____	12
5.1. Dreptul procesual penal și dreptul constituțional _____	12
5.2. Dreptul procesual penal și dreptul penal _____	12
5.3. Dreptul procesual penal și dreptul procesual civil _____	12
5.4. Dreptul procesual penal și dreptul civil _____	13
5.5. Dreptul procesual penal și dreptul familiei _____	13
5.6. Dreptul procesual penal și dreptul administrativ _____	13
5.7. Dreptul procesual penal și criminalistica _____	14
5.8. Dreptul procesual penal și medicina legală _____	14
5.9. Dreptul procesual penal și psihiatria judiciară _____	14
5.10. Dreptul procesual penal și psihologia judiciară _____	15
<i>Secțiunea a 3-a. Știința dreptului procesual penal _____</i>	<i>15</i>
§1. Noțiunea și obiectul științei dreptului procesual penal _____	15
§2. Metodele științei dreptului procesual penal _____	15
§3. Părțile științei dreptului procesual penal _____	16
§4. Sarcinile științei dreptului procesual penal _____	16
<i>Secțiunea a 4-a. Izvoarele dreptului procesual penal _____</i>	<i>16</i>
§1. Noțiunea de izvor de drept procesual penal _____	16
§2. Constituția _____	17
§3. Codul de procedură penală _____	18
§4. Codul de procedură civilă _____	18

§5. Codul civil _____	18
§6. Codul penal _____	19
§7. Alte acte normative _____	19
§8. Unele convenții internaționale _____	19
§9. Jurisprudența _____	20
<i>Secțiunea a 5-a. Normele dreptului procesual penal _____</i>	20
§1. Considerații generale _____	20
§2. Structura normei de drept procesual penal _____	21
§3. Categoriile de norme de drept procesual penal _____	22
§4. Interpretarea normelor juridice procesuale penale _____	22
4.1. Considerații generale _____	22
4.2. Formele sau felurile interpretării _____	23
4.3. Metodele de interpretare _____	24
<i>Secțiunea a 6-a. Aplicarea în spațiu și în timp a legii procesuale penale _____</i>	25
§1. Considerații generale _____	25
§2. Aplicarea în spațiu a legii procesuale penale _____	25
§3. Aplicarea în timp a legii procesuale penale _____	27
<i>Secțiunea a 7-a. Faptele și raporturile juridice procesuale penale _____</i>	29
§1. Noțiunea și clasificarea faptelor juridice procesuale penale _____	29
§2. Raportul juridic procesual penal _____	30
2.1. Noțiune _____	30
2.2. Structura raportului juridic procesual penal _____	30
2.3. Trăsăturile raporturilor juridice procesuale penale _____	31
§3. Garanțiile procesuale _____	32

CAPITOLUL AL II-LEA. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE CARE STAU LA BAZA PROCESULUI PENAL ROMÂN _____	34
<i>Secțiunea 1. Noțiunea și sistemul principiilor fundamentale _____</i>	34
§1. Noțiune _____	34
§2. Sistemul principiilor fundamentale _____	35
<i>Secțiunea a 2-a. Analiza principiilor fundamentale ale procesului penal român _____</i>	35
§1. Principiul legalității procesului penal _____	35
§2. Principiul separării funcțiilor judiciare _____	37
§3. Principiul prezumției de nevinovăție în procesul penal _____	39
§4. Principiul aflării adevărului _____	42
§5. <i>Ne bis in idem</i> _____	43
§6. Principiul obligativității punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale _____	45
§7. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal _____	48
§8. Principiul garantării dreptului la libertate și siguranță _____	51
§9. Principiul garantării dreptului la apărare _____	52
§10. Principiul respectării demnității umane și a vieții private _____	55
10.1. Respectarea demnității umane _____	55
10.2. Respectarea vieții private _____	58
§11. Principiul desfășurării procesului penal în limba română _____	59

CAPITOLUL AL III-LEA. ACȚIUNEA PENALĂ ȘI ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL	61
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind acțiunea în justiție</i>	61
§1. Noțiune	61
§2. Dreptul la acțiune și cererea în justiție	62
§3. Factorii acțiunii în justiție	62
<i>Secțiunea a 2-a. Acțiunea penală</i>	63
§1. Noțiune	63
§2. Obiect	63
§3. Subiecți	64
§4. Trăsături	65
4.1. Acțiunea penală aparține statului (este publică)	65
4.2. Acțiunea penală este obligatorie	65
4.3. Acțiunea penală este indisponibilă (irevocabilă)	66
4.4. Acțiunea penală este indivizibilă	66
4.5. Acțiunea penală este individuală	66
§5. Momentele desfășurării acțiunii penale	67
5.1. Punerea în mișcare a acțiunii penale	67
5.2. Exercitarea acțiunii penale	69
5.3. Stingerea acțiunii penale	80
5.4. Continuarea procesului penal	81
<i>Secțiunea a 3-a. Acțiunea civilă</i>	82
§1. Noțiune	82
§2. Condițiile exercitării acțiunii civile în procesul penal	82
§3. Elementele acțiunii civile	83
3.1. Obiect	83
3.1.1. Repararea în natură a pagubei cauzate prin infracțiune	84
3.1.2. Repararea prejudiciului prin plata unei despăgubiri bănești	85
3.1.3. Repararea daunelor morale	86
3.1.4. Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile	87
3.2. Subiecți	88
§4. Trăsături	89
4.1. Acțiunea civilă este disponibilă	89
4.2. Acțiunea civilă este accesorie acțiunii penale	90
4.3. Acțiunea civilă nu este individuală	90
§5. Exercitarea acțiunii civile în procesul penal	90
5.1. Dreptul de opțiune al persoanei vătămate privind exercitarea acțiunii civile în procesul penal	90
5.2. Constituirea ca parte civilă	93
5.3. Exercitarea acțiunii civile din oficiu	95
5.4. Exercitarea acțiunii civile la instanța civilă	95
§6. Rezolvarea acțiunii civile în cadrul procesului penal	95
6.1. Instanța admite acțiunea civilă	95
6.2. Instanța respinge acțiunea civilă	96
6.3. Instanța nu soluționează acțiunea civilă	96
6.4. Disjungerea acțiunii civile	97
§7. Raportul dintre acțiunea penală și acțiunea civilă	98

CAPITOLUL AL IV-LEA. PARTICIPANȚII ÎN PROCESUL PENAL	100
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de „participanți” în procesul penal</i>	100
<i>Secțiunea a 2-a. Organele judiciare</i>	101
§1. Considerații generale	101
§2. Instanțele judecătorești	101
2.1. Noțiunea de instanță judecătorească și atribuțiile acesteia	101
2.2. Organizarea instanțelor judecătorești	102
2.2.1. Instanțele civile	103
2.2.2. Instanțele militare	104
2.2.3. Înalta Curte de Casație și Justiție	105
2.3. Conducerea instanțelor judecătorești	105
2.4. Compunerea completului de judecată	106
§3. Judecătorul de cameră preliminară și judecătorul de drepturi și libertăți	108
§4. Ministerul Public	109
4.1. Considerații generale	109
4.2. Principiile în conformitate cu care își desfășoară activitatea Ministerul Public	109
4.3. Organizarea și atribuțiile Ministerului Public	110
4.3.1. Organizarea Ministerului Public	110
4.3.2. Atribuțiile Ministerului Public	114
§5. Corpul magistraților	114
5.1. Admiterea în magistratură și formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor	114
5.2. Incompatibilități și interdicții	115
5.3. Statutul judecătorilor	116
5.4. Statutul procurorilor	117
§6. Organele de cercetare penală	118
6.1. Organizarea și funcționarea organelor de cercetare penală	118
6.2. Organele de cercetare penală ale poliției judiciare	118
6.3. Organele de cercetare penală speciale	120
6.4. Atribuțiile organelor de cercetare penală în cadrul procesului penal	120
<i>Secțiunea a 3-a. Subiecții procesuali principali în procesul penal</i>	122
§1. Considerații generale	122
§2. Suspectul	122
2.1. Noțiunea de suspect în procesul penal	122
2.2. Momentul dobândirii calității de suspect	123
2.3. Drepturile și obligațiile suspectului	125
2.3.1. Drepturile suspectului	125
2.3.2. Obligațiile suspectului	126
2.4. Garantarea drepturilor suspectului	127
§3. Persoana vătămată	127
3.1. Noțiunea de persoană vătămată	128
3.2. Drepturile persoanei vătămate	129
3.3. Solidaritatea procesuală a persoanelor vătămate	130

<i>Secțiunea a 4-a. Părțile în procesul penal</i>	130
§1. Noțiunea de parte în procesul penal	130
§2. Inculpatul	132
2.1. Noțiunea de inculpat	132
2.2. Momentul dobândirii calității de inculpat	133
2.3. Drepturile și obligațiile inculpatului	133
2.3.1. Drepturile inculpatului	134
2.3.2. Obligațiile inculpatului	134
§3. Partea civilă	134
3.1. Noțiunea de parte civilă	135
3.2. Constituirea părții civile în procesul penal	135
3.3. Drepturile și obligațiile părții civile	136
3.3.1. Drepturile părții civile	136
3.3.2. Obligațiile părții civile	137
§4. Partea responsabilă civilmente	137
4.1. Noțiunea de parte responsabilă civilmente	138
4.2. Persoanele care pot avea calitatea de părți responsabile civilmente	138
4.3. Modalități de constituire ca parte responsabilă civilmente	140
4.4. Drepturile și obligațiile părții responsabile civilmente	141
4.4.1. Drepturile părții responsabile civilmente	141
4.4.2. Obligațiile părții responsabile civilmente	142
<i>Secțiunea a 5-a. Subiecții procesuali care pot înlocui părțile în procesul penal</i>	143
§1. Succesorii	143
§2. Reprezentanții	144
§3. Substituții procesuali	145
<i>Secțiunea a 6-a. Avocatul – participant în procesul penal</i>	145
§1. Considerații generale privind exercitarea profesiei de avocat	145
§2. Participarea avocatului în procesul penal	147
§3. Asistența juridică	149
3.1. Asistența juridică a suspectului sau inculpatului în procesul penal	150
3.2. Drepturile avocatului suspectului sau inculpatului	152
3.3. Asistența juridică a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente în procesul penal	153
3.4. Drepturile avocatului persoanei vătămate, al părții civile și al părții responsabile civilmente în procesul penal	153
§4. Reprezentarea	154
§5. Consultarea dosarului	155
§6. Îndatoririle avocaților	157

CAPITOLUL AL V-LEA. COMPETENȚA ÎN MATERIE PENALĂ

A ORGANELOR JUDICIARE	159
<i>Secțiunea 1. Noțiuni și forme</i>	159
§1. Noțiuni	159
§2. Formele competenței în materie penală	159
2.1. Formele fundamentale de competență	160
2.1.1. Competența funcțională (<i>ratione officii</i>)	160
2.1.2. Competența materială (<i>ratione materiae</i>)	160
2.1.3. Competența teritorială (<i>ratione loci</i>)	161
2.2. Formele subsidiare ale competenței	163
2.2.1. Competența personală (<i>ratione personae</i>)	163
2.2.2. Competența specială	164
<i>Secțiunea a 2-a. Competența instanțelor judecătorești</i>	165
§1. Considerații generale	165
§2. Competența judecătoriei	165
§3. Competența tribunalului	165
§4. Competența tribunalelor specializate	167
§5. Competența tribunalului militar	168
§6. Competența curții de apel	168
§7. Competența Curții Militare de Apel	170
§8. Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție	171
§9. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară	173
9.1. Competența judecătorului de drepturi și libertăți	173
9.2. Competența judecătorului de cameră preliminară	174
<i>Secțiunea a 3-a. Competența organelor de urmărire penală</i>	174
§1. Competența procurorului	174
§2. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare	175
§3. Competența organelor de cercetare penală speciale	176
§4. Competența unor organe care nu fac parte din sistemul organelor judiciare	177
4.1. Competența organelor de constatare potrivit art. 61 CPP	177
4.2. Competența comandanților de nave și aeronave potrivit art. 62 CPP	178
<i>Secțiunea a 4-a. Probleme legate de competența în materie penală</i>	179
§1. Prorogarea de competență	179
1.1. Considerații generale	179
1.2. Reunirea cauzelor	180
1.2.1. Considerații generale	180
1.2.2. Reunirea obligatorie a cauzelor	181
1.2.3. Reunirea facultativă a cauzelor	181
1.2.4. Procedura de reunire a cauzelor	182
1.3. Disjungerea	183
1.4. Alte situații privind prorogarea competenței	183
1.4.1. Competența în caz de schimbare a încadrării juridice	183
1.4.2. Competența în caz de schimbare a calificării faptei	183
1.4.3. Chestiunile prelabile	184

§2. Rezolvarea unor incidente de competență _____	185
2.1. Considerații generale privind incidentele de competență _____	185
2.2. Declinarea de competență _____	186
2.3. Conflictul de competență _____	187
2.4. Excepțiile de necompetență _____	188
§3. Incompatibilitatea, abținerea și recuzarea _____	188
3.1. Incompatibilitatea. Noțiuni _____	189
3.2. Incompatibilitatea judecătorului _____	189
3.3. Incompatibilitatea procurorului _____	190
3.4. Incompatibilitatea organelor de cercetare penală _____	191
3.5. Incompatibilitatea magistratului-asistent și a grefierului _____	191
3.6. Incompatibilitatea expertului și a specialistului care efectuează o constatare _____	192
3.7. Remediile procesuale ale incompatibilității _____	193
3.7.1. Abținerea _____	193
3.7.2. Recuzarea _____	194
3.7.3. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a judecătorului _____	194
3.7.4. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a magistratului-asistent _____	195
3.7.5. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a grefierului _____	196
3.7.6. Procedura de soluționare a abținerii sau recuzării procurorului _____	196
3.7.7. Procedura de soluționare a abținerii sau recuzării organului de cercetare penală _____	197
3.7.8. Procedura de soluționare a abținerii sau recuzării expertului ori a specialistului care efectuează o constatare _____	197
§4. Strămutarea cauzelor penale _____	198
4.1. Noțiunea și temeiul strămutării _____	198
4.2. Procedura strămutării _____	199
§5. Desemnarea altei instanțe pentru judecarea cauzei _____	200

CAPITOLUL AL VI-LEA. PROBELE, MIJLOACELE DE PROBĂ ȘI PROCEDEELE PROBATORII ÎN PROCESUL PENAL _____

Secțiunea 1. Probele _____	202
§1. Noțiunea și importanța probelor în procesul penal _____	202
1.1. Noțiune _____	202
1.2. Importanța probelor în procesul penal _____	202
§2. Clasificarea probelor _____	203
§3. Obiectul probațiunii _____	204
3.1. Noțiunea de obiect al probațiunii _____	204
3.2. Fapte și împrejurări care formează obiectul probațiunii _____	205
3.3. Fapte auxiliare, fapte similare și fapte negative _____	205
3.4. Fapte și împrejurări ce nu pot forma obiect al probațiunii _____	206
3.5. Fapte și împrejurări ce nu trebuie dovedite _____	206
§4. Cerințele probelor _____	207

§5. Sarcina probațiunii	209
§6. Administrarea probelor	211
6.1. Principiul loialității administrării probelor	211
6.2. Excluderea probelor	213
6.3. Aprecierea probelor	214
<i>Secțiunea a 2-a. Mijloacele de probă și procedeele probatorii</i>	216
§1. Noțiuni	216
§2. Libertatea mijloacelor de probă și importanța acestora	217
<i>Secțiunea a 3-a. Audierea persoanelor</i>	218
§1. Reguli generale în materia audierii persoanelor	218
1.1. Persoanele audiate	218
1.2. Folosirea interpreților	220
1.3. Reguli speciale privind ascultarea	220
§2. Declarațiile părților și ale subiecților procesuali principali	221
2.1. Declarațiile suspectului sau ale inculpatului	221
2.1.1. Noțiunea și importanța declarațiilor suspectului sau ale inculpatului	221
2.1.2. Procedura de obținere a declarațiilor suspectului sau inculpatului	223
2.1.2.1. <i>Cunoașterea datelor suspectului sau inculpatului</i>	224
2.1.2.2. <i>Comunicarea de către organele judiciare a drepturilor și a obligațiilor suspectului sau inculpatului</i>	225
2.1.2.3. <i>Procedura de ascultare propriu-zisă a suspectului sau inculpatului</i>	227
2.1.3. Consemnarea declarațiilor	228
2.1.4. Valoarea probatorie a declarațiilor suspectului sau inculpatului	230
2.2. Declarațiile persoanei vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente	230
2.2.1. Noțiunea și importanța declarațiilor persoanei vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente	230
2.2.2. Procedura de obținere a declarațiilor persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente	231
2.2.2.1. <i>Cunoașterea datelor persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente</i>	231
2.2.2.2. <i>Comunicarea de către organele judiciare a drepturilor și a obligațiilor persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente</i>	232
2.2.2.3. <i>Procedura de ascultare propriu-zisă a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente</i>	234
2.2.3. Cazuri speciale de obținere a declarațiilor persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente	234
2.2.4. Protecția persoanei vătămate și a părții civile	235
2.2.5. Valoarea probatorie a declarațiilor persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente	236
§3. Declarațiile martorului	236
3.1. Noțiuni și importanță	236

3.2. Capacitatea de a fi martor _____	237
3.2.1. Persoane care nu pot fi ascultate ca martor _____	238
3.2.2. Persoane care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor _____	240
3.3. Drepturile și obligațiile martorului _____	241
3.3.1. Drepturile martorului _____	242
3.3.2. Obligațiile martorului _____	242
3.4. Procedura de audiere a martorului _____	243
3.4.1. Cunoașterea datelor personale ale martorului _____	244
3.4.2. Comunicarea drepturilor și a obligațiilor _____	244
3.4.3. Depunerea jurământului sau a declarației solemne _____	244
3.4.4. Procedura de ascultare propriu-zisă a martorului _____	245
3.5. Consemnarea declarațiilor martorului _____	246
3.6. Reguli speciale de audiere a martorilor minori _____	247
3.7. Protecția martorilor _____	247
3.7.1. Noțiunea și importanța protecției martorilor _____	247
3.7.2. Protecția martorului amenințat _____	249
3.7.3. Protecția martorului vulnerabil _____	250
3.7.4. Procedura dispunerii măsurilor de protecție în cazul martorilor amenințați și al martorilor vulnerabili _____	250
3.7.5. Audierea martorului protejat _____	252
3.8. Valoarea probatorie a declarațiilor martorilor _____	253
§4. Confruntarea _____	253
<i>Secțiunea a 4-a. Identificarea persoanelor și a obiectelor</i> _____	254
§1. Noțiune și importanță _____	254
§2. Etapele procedurii identificării persoanelor și a obiectelor _____	255
<i>Secțiunea a 5-a. Metode speciale de supraveghere sau cercetare</i> _____	257
§1. Noțiuni introductive _____	257
§2. Supravegherea tehnică _____	258
2.1. Considerații generale _____	258
2.2. Procedura de dispunere a supravegherii tehnice _____	259
2.2.1. Organul judiciar competent _____	259
2.2.2. Condițiile privind dispunerea supravegherii tehnice _____	259
2.3. Mandatul de supraveghere tehnică _____	261
2.3.1. Procedura de emitere _____	261
2.3.2. Punerea în executare _____	263
2.4. Autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică _____	264
2.5. Procedura prelungirii măsurii supravegherii tehnice _____	265
2.6. Consemnarea activităților de supraveghere tehnică _____	265
2.7. Informarea persoanei supravegheate _____	267
2.8. Conservarea materialelor rezultate din supravegherea tehnică _____	268
§3. Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane _____	268
3.1. Considerații generale _____	268
3.2. Organul judiciar competent. Condiții _____	269
3.3. Procedura obținerii datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane _____	269

3.4. Procedura de autorizare de către procuror a obținerii de date privind tranzacțiile financiare ale unei persoane _____	270
§4. Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale _____	272
4.1. Considerații generale _____	272
4.2. Organul judiciar competent _____	272
4.3. Procedura reținerii, predării și percheziționării trimiterilor poștale _____	273
§5. Utilizarea investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor _____	274
5.1. Noțiuni _____	274
5.2. Organul judiciar competent. Categoriile de persoane care pot fi utilizate _____	274
5.3. Condițiile privind autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor _____	275
5.4. Procedura privind autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor _____	276
5.5. Protecția investigatorului sub acoperire și a colaboratorilor _____	278
§6. Participarea autorizată la anumite activități _____	279
6.1. Noțiuni _____	279
6.2. Organul judiciar competent. Categoriile de persoane care pot participa autorizat la anumite activități _____	279
6.3. Condițiile privind participarea autorizată la anumite activități _____	279
6.4. Procedura privind participarea autorizată la anumite activități _____	280
§7. Livrarea supravegheată _____	282
7.1. Noțiuni _____	282
7.2. Organul judiciar competent. Categoriile de persoane care pot participa la livrările supravegheate _____	283
7.3. Cazuri în care se poate dispune măsura livrării supravegheate _____	283
7.4. Procedura privind livrarea supravegheată _____	284
§8. Obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului _____	285
8.1. Noțiuni _____	285
8.2. Organul judiciar competent. Categoriile de persoane care pot furniza date _____	285
8.3. Condițiile și procedura privind autorizarea obținerii datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului _____	286
§9. Obținerea de date privind situația financiară a unei persoane _____	286
9.1. Noțiuni _____	286
9.2. Organul judiciar competent. Categoriile de instituții care pot furniza date privind situația financiară a unei persoane _____	287
9.3. Condiții privind obținerea de date privind situația financiară a unei persoane _____	287
9.4. Procedura privind autorizarea obținerii de date privind situația financiară a unei persoane _____	287

§10. Conservarea datelor informatice _____	288
10.1. Noțiuni _____	288
10.2. Organul judiciar competent. Categoriile de persoane care pot furniza date _____	288
10.3. Cazuri și condiții privind dispunerea conservării datelor informatice _____	289
10.4. Procedura dispunerii conservării datelor informatice _____	289
<i>Secțiunea a 6-a. Înscrierile și mijloacele materiale de probă _____</i>	290
§1. Înscrierile ca mijloace de probă _____	290
1.1. Noțiuni _____	290
1.2. Clasificare _____	291
1.3. Procesele-verbale _____	291
1.4. Valoarea probatorie a înscrierilor ca mijloace de probă _____	293
§2. Mijloacele materiale de probă _____	293
2.1. Noțiuni _____	293
2.2. Criterii de clasificare a mijloacelor materiale de probă _____	294
2.3. Valoarea probatorie a mijloacelor materiale de probă _____	294
<i>Secțiunea a 7-a. Procedee de descoperire și de ridicare a înscrierilor și a mijloacelor materiale de probă _____</i>	295
§1. Considerații generale _____	295
§2. Percheziția _____	295
2.1. Noțiune și clasificare _____	295
2.2. Percheziția domiciliară _____	296
2.2.1. Noțiune _____	296
2.2.2. Emiterea mandatului de percheziție domiciliară _____	296
2.2.3. Efectuarea percheziției domiciliare _____	298
2.2.4. Identificarea și păstrarea obiectelor _____	300
2.2.5. Procesul-verbal de percheziție _____	301
2.2.6. Perchezițiile efectuate la o autoritate publică, la o instituție publică sau la alte persoane juridice de drept public _____	302
2.3. Percheziția corporală _____	302
2.3.1. Noțiune _____	302
2.3.2. Procedura de efectuare a percheziției corporale _____	303
2.4. Percheziția unui vehicul _____	304
2.4.1. Noțiune _____	304
2.4.2. Procedura de efectuare a percheziției unui vehicul _____	305
2.5. Percheziția informatică _____	306
2.5.1. Noțiune _____	306
2.5.2. Procedura percheziției informatice _____	307
§3. Ridicarea de obiecte și înscrieri _____	309
3.1. Noțiune _____	309
3.2. Procedura de predare a obiectelor, înscrierilor sau a datelor informatice _____	310
3.3. Ridicarea silită de obiecte și înscrieri _____	310
3.3.1. Noțiune _____	310
3.3.2. Procedura ridicării silită de obiecte și înscrieri _____	310
§4. Cercetarea la fața locului _____	311
4.1. Noțiune _____	311

4.2. Efectuarea cercetării la fața locului _____	312
§5. Reconstituirea _____	313
5.1. Noțiuni _____	313
5.2. Efectuarea reconstituirii _____	314
Secțiunea a 8-a. Expertiza și constatarea _____	315
§1. Constatarea _____	315
1.1. Noțiuni _____	315
1.2. Efectuarea constatărilor _____	315
§2. Expertizele _____	316
2.1. Noțiuni _____	316
2.2. Expertul _____	316
2.3. Disponerea și efectuarea expertizei _____	319
2.4. Clasificarea tipurilor de expertiză _____	321
2.5. Tipuri de expertize reglementate _____	322
2.5.1. Expertiza medico-legală psihiatrică _____	322
2.5.2. Expertiza toxicologică _____	326
2.5.3. Expertiza genetică judiciară _____	326
2.5.4. Alte procedee probatorii medicale sau medico-legale _____	326
2.5.4.1. <i>Autopsia medico-legală</i> _____	326
2.5.4.2. <i>Exhumarea</i> _____	327
2.5.4.3. <i>Autopsia medico-legală a fetusului sau a nou-născutului</i> _____	327
2.5.4.4. <i>Examinarea medico-legală a persoanei</i> _____	328
2.5.4.5. <i>Examinarea fizică</i> _____	328
2.5.5. Situații speciale necesare lămuririi unor aspecte de specialitate _____	329
2.5.5.1. <i>Lămuriri de la institutul de emisiune</i> _____	329
2.5.5.2. <i>Prezentarea scriptelor de comparație</i> _____	329
Secțiunea a 9-a. Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau altor persoane _____	330
Secțiunea a 10-a. Alte instituții legate de administrarea probelor în procesul penal _____	331
§1. Comisia rogatorie _____	331
1.1. Noțiuni _____	331
1.2. Condițiile în care se dispune comisia rogatorie _____	331
1.3. Obiectul comisiei rogatorii _____	332
1.4. Procedura de efectuare a comisiei rogatorii _____	332
§2. Delegarea _____	333
CAPITOLUL AL VII-LEA. MĂSURILE PROCESUALE _____	334
Secțiunea 1. Aspecte generale privind măsurile procesuale _____	334
§1. Noțiuni _____	334
§2. Criterii de clasificare _____	335
Secțiunea a 2-a. Măsurile preventive _____	336
§1. Noțiuni _____	336
§2. Natură juridică _____	337
§3. Scopul măsurilor preventive _____	337

§4. Categoriile de măsuri preventive _____	338
§5. Luarea, înlocuirea, revocarea și încetarea de drept a măsurilor preventive _____	338
5.1. Luarea măsurilor preventive _____	338
5.1.1. Condițiile generale privind dispunerea măsurilor preventive _____	339
5.1.2. Competența dispunerii măsurilor preventive _____	340
5.1.2.1. <i>Reținerea</i> _____	340
5.1.2.2. <i>Controlul judiciar și controlul judiciar pe cauțiune</i> _____	340
5.1.2.3. <i>Arestul la domiciliu și arestarea preventivă</i> _____	340
5.1.3. Actele prin care se dispune asupra măsurilor preventive _____	341
5.1.4. Caracterul ședinței de judecată _____	341
5.2. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive _____	342
5.2.1. Încetarea de drept a măsurilor preventive _____	342
5.2.1.1. <i>Considerații generale</i> _____	342
5.2.1.2. <i>Cazurile generale de încetare de drept a măsurilor preventive</i> _____	342
5.2.1.3. <i>Cazurile speciale de încetare de drept a măsurilor preventive</i> _____	344
5.2.1.4. <i>Procedura constatării intervenirii încetării de drept a măsurilor preventive</i> _____	344
5.2.2. Revocarea măsurilor preventive _____	345
5.2.2.1. <i>Considerații generale</i> _____	345
5.2.2.2. <i>Situații în care se dispune revocarea măsurilor preventive</i> _____	345
5.2.2.3. <i>Competența și procedura de revocare a măsurilor preventive</i> _____	346
5.2.3. Înlocuirea măsurilor preventive _____	347
5.2.3.1. <i>Situații în care se dispune înlocuirea măsurilor preventive</i> _____	347
5.2.3.2. <i>Competența și procedura înlocuirii măsurilor preventive</i> _____	348
5.3. Căile de atac împotriva actelor prin care se dispune asupra luării, revocării sau încetării de drept a măsurilor preventive _____	349
5.3.1. <i>Considerații generale</i> _____	349
5.3.2. <i>Plângerea împotriva ordonanței organului de cercetare penală sau a procurorului privind măsura reținerii</i> _____	350
5.3.3. <i>Plângerea împotriva ordonanței procurorului privind măsura controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauțiune</i> _____	351
5.3.4. <i>Contestația împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul urmăririi penale</i> _____	351
5.3.5. <i>Contestația împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară</i> _____	352
5.3.6. <i>Contestația împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul judecății</i> _____	353

5.4. Verificarea măsurilor preventive _____	354
5.4.1. Verificarea măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară _____	354
5.4.2. Verificarea măsurilor preventive în cursul judecății _____	355
§6. Măsurile preventive în special _____	356
6.1. Reținerea _____	356
6.1.1. Noțiune _____	356
6.1.2. Condițiile privind dispunerea reținerii _____	357
6.1.3. Durata pentru care poate fi dispusă măsura reținerii. Competență și procedură _____	357
6.1.4. Încunoaștințarea despre reținere _____	359
6.2. Controlul judiciar _____	360
6.2.1. Noțiune _____	360
6.2.2. Competență _____	360
6.2.3. Condiții necesare dispunerii măsurii controlului judiciar _____	361
6.2.4. Luarea măsurii controlului judiciar de către procuror _____	361
6.2.5. Prelungirea măsurii controlului judiciar de către procuror _____	363
6.2.6. Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse sau prelungite de procuror _____	363
6.2.7. Luarea și menținerea măsurii controlului judiciar în procedura de cameră preliminară, respectiv în faza de judecată _____	364
6.2.8. Conținutul controlului judiciar _____	364
6.2.9. Durata măsurii controlului judiciar _____	367
6.3. Controlul judiciar pe cauțiune _____	368
6.3.1. Noțiune și competență _____	368
6.3.2. Condiții necesare dispunerii măsurii controlului judiciar pe cauțiune. Procedură _____	369
6.3.3. Cauțiunea – stabilire și consemnare _____	370
6.4. Arestul la domiciliu _____	372
6.4.1. Noțiune și competență _____	372
6.4.2. Condiții privind dispunerea măsurii arestului la domiciliu _____	372
6.4.3. Procedura dispunerii măsurii arestului la domiciliu _____	374
6.4.4. Durata arestului la domiciliu. Prelungirea sau menținerea măsurii _____	376
6.4.5. Conținutul măsurii arestului la domiciliu _____	377
6.5. Arestarea preventivă _____	380
6.5.1. Noțiune și competență _____	380
6.5.2. Condițiile de aplicare a măsurii arestării preventive _____	380
6.5.3. Procedura dispunerii măsurii arestării preventive _____	381
6.5.3.1. Luarea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale _____	381
6.5.3.2. Prelungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale _____	386
6.5.3.3. Luarea măsurii arestării preventive în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății _____	388
6.5.4. Tratamentul medical sub pază permanentă _____	389
§7. Măsurile preventive aplicabile minorilor infractori _____	390

<i>Secțiunea a 3-a. Alte măsuri procesuale</i>	392
§1. Măsurile de siguranță	392
1.1. Considerații generale	392
1.2. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical	393
1.2.1. Obligarea provizorie la tratament medical	393
1.2.1.1. <i>Noțiune. Condiții și competență</i>	393
1.2.1.2. <i>Procedura de aplicare, de ridicare și de înlocuire a măsurii obligării provizorii la tratament medical</i>	395
1.2.2. Internarea medicală provizorie	396
1.2.2.1. <i>Noțiune. Condiții și competență</i>	396
1.2.2.2. <i>Procedura de aplicare și de ridicare a măsurii internării medicale provizorii</i>	398
1.3. Interzicerea accesului la competițiile sportive	399
1.3.1. Precizări prealabile	399
1.3.2. Procedura dispunerii măsurii de siguranță a interzicerii accesului la competițiile sportive	401
§2. Măsurile asigurătorii	402
2.1. Noțiune	402
2.2. Măsurile asigurătorii privite în general	402
2.2.1. Considerații generale	402
2.2.2. Categoriile de bunuri asupra cărora se pot dispune măsuri asigurătorii	404
2.2.3. Categoriile de bunuri asupra cărora nu se pot dispune măsuri asigurătorii	405
2.2.4. Procedura de dispunere a măsurilor asigurătorii în general	406
2.2.5. Contestarea măsurilor asigurătorii	407
2.2.6. Verificarea măsurilor asigurătorii	409
2.3. Măsurile asigurătorii privite în special	409
2.3.1. Sechestrul penal propriu-zis	409
2.3.1.1. <i>Procedură</i>	409
2.3.1.2. <i>Valorificarea bunurilor sechestrate</i>	411
2.3.2. Poprirea	414
2.3.3. Notarea sau înscrierea ipotecară	415
§3. Măsurile de reparație în natură	415
3.1. Restituirea lucrurilor	415
3.2. Restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii	416

CAPITOLUL AL VIII-LEA. ACTE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE

COMUNE	418
<i>Secțiunea 1. Noțiune și clasificare</i>	418
§1. Noțiune	418
§2. Clasificarea actelor procesuale și a actelor procedurale	419
§3. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite	419
3.1. Modificarea actelor procedurale	419

3.2. Îndreptarea erorilor materiale	420
3.3. Înlăturarea unor omisiuni vădite	421
<i>Secțiunea a 2-a. Acte procedurale comune</i>	421
§1. Citarea	421
1.1. Noțiune	421
1.2. Modul de citare	422
1.3. Conținutul citației	423
1.4. Locul de citare	424
1.5. Citarea persoanelor aflate în străinătate	425
1.6. Înmânarea citației	426
1.6.1. Procedura de înmânare a citației persoanei care urmează a se prezenta în fața organelor judiciare	426
1.6.2. Procedura de înmânare a citației altor persoane	427
1.7. Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației	428
1.8. Incidente privind citarea	428
§2. Comunicarea altor acte procedurale	429
§3. Mandatul de aducere	430
3.1. Noțiune	430
3.2. Condiții de emiterie	430
3.3. Competența și procedura emiterii mandatului de aducere	430
3.4. Executarea mandatului de aducere	432
§4. Accesul la bazele electronice de date	433
<i>Secțiunea a 3-a. Instituții aflate în legătură cu actele procesuale și actele procedurale</i>	433
§1. Considerații generale	433
§2. Termenele în procesul penal	434
2.1. Noțiune	434
2.2. Clasificarea termenelor	435
2.3. Modul de calcul al termenelor	437
2.4. Acte considerate ca făcute în termen	439
§3. Sancțiunile procedurale penale	440
3.1. Noțiune	440
3.2. Inexistența	441
3.3. Inadmisibilitatea	441
3.4. Decăderea	442
3.5. Nulitățile	442
3.5.1. Noțiune	442
3.5.2. Criterii de clasificare	443
3.5.3. Nulitățile absolute	444
3.5.4. Nulitățile relative	448
3.5.5. Efectele nulităților	449
3.6. Excluderea probelor	450
<i>Secțiunea a 4-a. Cheltuielile judiciare și amenda judiciară</i>	450
§1. Cheltuielile judiciare	450
1.1. Noțiune	450
1.2. Clasificarea cheltuielilor judiciare	451
1.3. Sumele convenite martorului, expertului și interpretului	451

1.4. Suportarea cheltuielilor de procedură	452
1.5. Suportarea cheltuielilor de judecată	454
1.6. Executarea cheltuielilor judiciare	455
§2. Amenda judiciară	455
2.1. Noțiune	455
2.2. Cadru abaterilor judiciare	456
2.3. Aplicarea amenzii judiciare	457

PARTEA A II-A. PARTEA SPECIALĂ 459

CAPITOLUL I. URMĂRIREA PENALĂ 459

<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind urmărirea penală</i>	459
§1. Conceptul de urmărire penală	459
§2. Obiectul urmăririi penale	459
§3. Limitele urmăririi penale	461
§4. Trăsăturile caracteristice urmăririi penale	462
4.1. Noțiune	462
4.2. Lipsa de publicitate a urmăririi penale	463
4.3. Lipsa caracterului contradictoriu al urmăririi penale	464
4.4. Caracterul preponderent al formei scrise	465
4.5. Subordonarea ierarhică în efectuarea actelor de urmărire penală	465
§5. Dispoziții generale privind urmărirea penală	466
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor de urmărire penală</i>	469
§1. Competența procurorului	469
1.1. Competența procurorului în efectuarea urmăririi penale	469
1.2. Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală	470
1.2.1. Obiectul supravegherii urmăririi penale	470
1.2.2. Competența de exercitare a supravegherii urmăririi penale	470
1.2.3. Modalități de exercitare a supravegherii urmăririi penale	470
§2. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare	472
§3. Competența organelor de cercetare penală speciale	473
§4. Alte dispoziții privind competența organelor de urmărire penală	473
4.1. Verificarea competenței	473
4.2. Extinderea competenței teritoriale	474
4.3. Cazurile urgente	474
§5. Competența unor organe care nu fac parte din sistemul organelor judiciare	474
5.1. Competența unor organe de constatare	474
5.2. Competența comandanților de nave și aeronave	476
<i>Secțiunea a 3-a. Sesizarea organelor de urmărire penală</i>	476
§1. Aspecte preliminare	476
§2. Modurile generale de sesizare a organelor de urmărire penală	477
2.1. Plângerea	477
2.2. Denunțul	480

2.3. Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane _____	482
2.4. Sesizarea din oficiu _____	483
2.4.1. Cazuri _____	483
2.4.2. Sesizarea din oficiu în cazul constatării infracțiunii flagrante _____	483
2.5. Examinarea sesizării _____	485
§3. Modurile speciale de sesizare a organelor de urmărire penală _____	485
3.1. Plângerea prealabilă _____	485
3.1.1. Noțiune _____	485
3.1.2. Titularii plângerii prelabile _____	488
3.1.3. Termenul de introducere a plângerii prelabile _____	489
3.1.4. Conținutul plângerii prelabile _____	490
3.1.5. Organele competente să primească plângerea prealabilă _____	491
3.1.6. Procedura plângerii prelabile în cazul infracțiunilor flagrante _____	491
3.2. Alte moduri speciale de sesizare _____	492
<i>Secțiunea a 4-a. Desfășurarea urmăririi penale</i> _____	492
§1. Începerea urmăririi penale _____	492
1.1. Considerații generale _____	492
1.2. Condiții _____	493
1.3. Organul competent să dispună începerea urmăririi penale _____	494
1.4. Cazul persoanelor pentru care urmărirea penală este condiționată de obținerea unei autorizații prelabile sau de îndeplinirea unei alte condiții prelabile _____	495
1.5. Începerea urmăririi penale în cazul infracțiunilor de audiență _____	495
1.6. Începerea urmăririi penale în cazul infracțiunilor flagrante _____	495
§2. Efectuarea urmăririi penale _____	496
§3. Procedura audierii anticipate _____	497
§4. Punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale _____	498
§5. Extinderea obiectului urmăririi penale și schimbarea încadrării juridice a faptei _____	500
§6. Suspendarea urmăririi penale _____	502
6.1. Cazuri _____	502
6.2. Competența de a dispune suspendarea urmăririi penale _____	504
6.3. Obligațiile organelor de urmărire penală după dispunerea suspendării _____	504
§7. Terminarea urmăririi penale _____	505
§8. Rezolvarea cauzelor penale _____	507
8.1. Clasarea _____	507
8.1.1. Noțiune _____	507
8.1.2. Procedura dispunerii soluției clasării _____	509
8.2. Renunțarea la urmărirea penală _____	510
8.2.1. Condiții _____	510
8.2.2. Procedura dispunerii soluției de renunțare la urmărirea penală _____	512
8.2.3. Verificarea ordonanței de renunțare la urmărirea penală _____	513

8.2.4. Procedura de confirmare a ordonanței de renunțare la urmărirea penală _____	513
8.3. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau inculpatului _____	514
§9. Trimiterea în judecată _____	514
9.1. Rechizitoriul _____	515
9.2. Verificarea legalității și temeiniciei rechizitoriului _____	516
<i>Secțiunea a 5-a. Reluarea urmăririi penale</i> _____	519
§1. Considerații generale _____	519
§2. Reluarea urmăririi penale după suspendare _____	520
§3. Reluarea urmăririi penale în caz de restituire _____	521
§4. Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale _____	522
<i>Secțiunea a 6-a. Plângerea împotriva soluțiilor, măsurilor și actelor de urmărire penală</i> _____	524
§1. Considerații generale _____	524
§2. Plângerea împotriva măsurilor dispuse și a actelor efectuate de organul de cercetare penală _____	526
§3. Plângerea împotriva măsurilor dispuse, a actelor efectuate și a soluțiilor dispuse de către procuror _____	527
3.1. Plângerea împotriva măsurilor și a actelor procurorului _____	527
3.2. Plângerea împotriva soluțiilor procurorului de neurmărire sau de netrimiteră în judecată _____	528
§4. Soluționarea plângerii de către judecătorul de cameră preliminară _____	530
CAPITOLUL AL II-LEA. CAMERA PRELIMINARĂ _____	533
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i> _____	533
§1. Noțiuni generale privind instituția camerei preliminare _____	533
§2. Istoricul apariției instituției „camerei preliminare” în cuprinsul Codului de procedură penală _____	534
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura de judecată în camera preliminară</i> _____	535
CAPITOLUL AL III-LEA. JUDECATA – DISPOZIȚII GENERALE _____	539
<i>Secțiunea 1. Noțiune, obiect și limite</i> _____	539
§1. Noțiune _____	539
§2. Importanța judecății și modificările aduse prin actualele dispoziții care o reglementează _____	539
§3. Obiectul judecății _____	540
§4. Limitele fazei de judecată _____	541
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile specifice judecății</i> _____	542
§1. Publicitatea _____	542
§2. Nemijlocirea _____	546
§3. Contradictorialitatea _____	547
§4. Oralitatea _____	549
<i>Secțiunea a 3-a. Locul unde se desfășoară judecata</i> _____	550
<i>Secțiunea a 4-a. Participanții la judecată</i> _____	550
§1. Considerații generale _____	550

§2. Instanța de judecată _____	551
2.1. Rolul instanței de judecată _____	551
2.2. Compunerea instanței de judecată _____	552
§3. Participarea procurorului la judecată _____	553
§4. Participarea inculpatului la judecată și drepturile acestuia _____	554
§5. Participarea la judecată a celorlalte părți, a persoanei vătămate și a altor subiecți procesuali _____	555
<i>Secțiunea a 5-a. Citarea la judecată. Asigurarea apărării</i> _____	555
§1. Reguli privind citarea _____	555
§2. Termenul în cunoștință _____	555
§3. Asigurarea apărării _____	556
<i>Secțiunea a 6-a. Atribuțiile președintelui completului de judecată</i> _____	558
§1. Considerații generale _____	558
§2. Strigarea cauzei și apelul celor citați _____	558
§3. Asigurarea ordinii și solemnității ședinței _____	558
§4. Constatarea infracțiunilor de audiență _____	559
§5. Pregătirea ședinței de judecată _____	559
<i>Secțiunea a 7-a. Suspendarea judecării</i> _____	560
§1. Cazurile de suspendare _____	560
§2. Procedura de suspendare a judecării _____	561
§3. Reluarea procesului după suspendarea judecării _____	561
<i>Secțiunea a 8-a. Notele privind desfășurarea ședinței de judecată</i> _____	561
<i>Secțiunea a 9-a. Aspecte generale privind hotărârile judecătorești</i> _____	562
§1. Conceptul de hotărâre judecătorească penală _____	562
§2. Felul hotărârilor judecătorești penale _____	562

CAPITOLUL AL IV-LEA. JUDECATĂ ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ _____ 564

<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i> _____	564
§1. Importanța judecării _____	564
§2. Scopul judecării în primă instanță _____	564
§3. Obiectul judecării în primă instanță _____	565
§4. Structura judecării în primă instanță _____	565
<i>Secțiunea a 2-a. Etapele procesuale ale judecării în primă instanță</i> _____	566
§1. Măsurile premergătoare ședinței de judecată _____	566
1.1. Repartizarea aleatorie _____	566
1.2. Fixarea termenului de judecată _____	566
1.3. Citarea părților și a persoanei vătămate _____	567
1.4. Întocmirea și afișarea listei cauzelor _____	567
1.5. Asigurarea apărării _____	567
§2. Ședința de judecată în primă instanță _____	568
2.1. Considerații generale _____	568
2.2. Începutul ședinței de judecată _____	568
2.2.1. Deschiderea ședinței de judecată _____	568
2.2.2. Strigarea cauzei și apelul celor citați _____	569
2.2.3. Verificări privind pe inculpat _____	569
2.2.4. Măsuri privind martorii, experții și interpreții _____	569
2.2.5. Citirea actului de sesizare a instanței _____	570

2.2.6. Aducerea la cunoștință a învinuirii, lămuriri și cereri	570
§3. Cercetarea judecătorească	571
3.1. Precizări preliminare	571
3.2. Procedura simplificată a cercetării judecătorești în cazul recunoașterii învinuirii	571
3.2.1. Considerații generale	571
3.2.2. Condiții necesare pentru aplicarea procedurii simplificate de judecată	572
3.2.3. Soluțiile instanței	574
3.3. Procedura obișnuită a cercetării judecătorești	576
3.3.1. Ordinea cercetării judecătorești	576
3.3.2. Audierea inculpatului	576
3.3.3. Audierea coinculpaților	577
3.3.4. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente	577
3.3.5. Audierea martorului, a expertului și a interpretului	577
3.3.6. Consemnarea declarațiilor	579
3.3.7. Renunțarea la probe și imposibilitatea administrării probelor	579
3.3.8. Prezentarea mijloacelor materiale de probă	579
3.3.9. Amânarea pentru probe noi	580
3.3.10. Schimbarea încadrării juridice	580
3.3.11. Terminarea cercetării judecătorești	581
§4. Dezbaterile	581
4.1. Ordinea în care se dă cuvântul	581
4.2. Ultimul cuvânt al inculpatului	582
4.3. Concluziile scrise	582
§5. Deliberarea și rezolvarea cauzei în primă instanță	583
5.1. Soluționarea cauzei	583
5.2. Deliberarea și obiectul acesteia	583
5.3. Luarea hotărârii	584
5.4. Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor	584
5.5. Rezolvarea acțiunii penale	584
5.5.1. Condamnarea	584
5.5.2. Renunțarea la aplicarea pedepsei	586
5.5.3. Amânarea aplicării pedepsei	587
5.5.4. Achitarea inculpatului	587
5.5.5. Încetarea procesului penal	588
5.6. Rezolvarea acțiunii civile	588
§6. Pronunțarea, redactarea și comunicarea hotărârii	589
6.1. Pronunțarea hotărârii	589
6.2. Cuprinsul hotărârii	590
6.2.1. Conținutul părții introductive	590
6.2.2. Conținutul expunerii	590
6.2.3. Conținutul dispozitivului	591
6.2.4. Dispoziții cu privire la măsurile preventive	593
6.3. Redactarea și semnarea hotărârii	594
6.4. Comunicarea hotărârii	595

CAPITOLUL AL V-LEA. JUDECATA ÎN CĂILE ORDINARE DE ATAC	596
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	596
§1. Noțiuni introductive	596
§2. Clasificarea căilor de atac	597
<i>Secțiunea a 2-a. Judecata în apel</i>	598
§1. Considerații generale privind apelul	598
1.1. Istoric	598
1.2. Noțiuni	598
1.3. Trăsături	599
§2. Hotărârile judecătorești supuse apelului	599
2.1. Sentințele	599
2.2. Încheierile	600
§3. Titularii apelului	601
§4. Termenul de declarare a apelului	603
§5. Repunerea în termen	604
§6. Cererea de apel	605
§7. Instanța la care se depune apelul	605
§8. Renunțarea la apel	606
§9. Retragerea apelului	606
§10. Efectele apelului	607
10.1. Considerații generale	607
10.2. Efectul suspensiv	607
10.3. Efectul devolutiv și limitele sale	608
10.4. <i>Non reformatio in peius</i>	609
10.5. Efectul extensiv	610
§11. Judecata în apel	611
11.1. Considerații generale	611
11.2. Instanța competentă	611
11.3. Prezența părților și a procurorului	611
11.4. Cercetarea judecătorească	612
11.5. Dezbaterile	612
11.6. Soluționarea cauzei și luarea hotărârii	612
11.7. Soluții	612
11.8. Chestiunile complementare	614
§12. Conținutul deciziei instanței de apel și comunicarea acesteia	614
§13. Rejudecarea cauzei	615
<i>Secțiunea a 3-a. Judecata în calea de atac a contestației</i>	616
§1. Dispoziții generale	616
§2. Competența de soluționare a contestației	616
§3. Obiectul contestației	617
§4. Titularii contestației	618
§5. Termenul în care poate fi exercitată contestația	618
§6. Declararea contestației	619
§7. Efectele declarării contestației	620
§8. Soluționarea contestației	620

CAPITOLUL AL VI-LEA. JUDECATA ÎN CĂILE EXTRAORDINARE

DE ATAC	621
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	621
§1. Natura juridică a căilor de atac extraordinare	621
§2. Comparație între căile de atac ordinare și cele extraordinare	621
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare</i>	622
§1. Considerații preliminare	622
§2. Cazuri de contestație în anulare	623
2.1. Judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau partea, deși legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate [art. 426 lit. a) CPP]	623
2.2. Inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal [art. 426 lit. b) CPP]	624
2.3. Hotărârea din apel a fost pronunțată de alt complet decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului [art. 426 lit. c) CPP]	624
2.4. Instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate [art. 426 lit. d) CPP]	625
2.5. Judecata în apel a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii [art. 426 lit. e) CPP]	625
2.6. Judecata în apel a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii [art. 426 lit. f) CPP]	626
2.7. Ședința de judecată în apel nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel [art. 426 lit. g) CPP]	626
2.8. Instanța de apel nu a procedat la audierea inculpatului prezent, dacă audierea era legal posibilă [art. 426 lit. h) CPP]	627
2.9. Împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă [art. 426 lit. i) CPP]	627
§3. Declararea contestației în anulare	628
3.1. Persoanele care pot introduce contestația în anulare	628
3.2. Cererea de contestație în anulare	628
3.3. Termenul de introducere a contestației în anulare	628
§4. Procedura de judecare a contestației în anulare	629
4.1. Instanța competentă	629
4.2. Suspendarea executării	629
4.3. Admiterea în principiu, judecarea și soluționarea contestației în anulare	629
4.3.1. Admiterea în principiu	629
4.3.2. Procedura de judecată. Soluții	630
<i>Secțiunea a 3-a. Recursul în casație</i>	630
§1. Istoric	630
§2. Obiectul recursului în casație	631
§3. Declararea recursului în casație	632
3.1. Titularii cererii	632

3.2. Termenul de declarare a recursului în casație _____	633
§4. Cazurile în care se poate face recurs în casație _____	633
4.1. În cursul judecării nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente [art. 438 alin. (1) pct. 1 CPP] _____	633
4.2. Inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală [art. 438 alin. (1) pct. 7 CPP] _____	634
4.3. În mod greșit s-a dispus încetarea procesului penal [art. 438 alin. (1) pct. 8 CPP] _____	634
4.4. Nu s-a constatat grațierea sau în mod greșit s-a constatat că pedeapsa aplicată inculpatului a fost grațiată [art. 438 alin. (1) pct. 11 CPP] _____	635
4.5. S-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege [art. 438 alin. (1) pct. 12 CPP] _____	635
§5. Declararea și retragerea recursului în casație _____	635
5.1. Condițiile de declarare a recursului în casație _____	635
5.2. Retragerea recursului în casație _____	636
§6. Suspendarea executării _____	636
§7. Efectele recursului în casație _____	637
7.1. Efectul devolutiv și limitele sale _____	637
7.2. Efectul extensiv și limitele sale _____	637
7.3. <i>Non reformatio in peius</i> _____	638
§8. Procedura de judecare a recursului în casație. Soluții _____	638
8.1. Noțiuni introductive _____	638
8.2. Procedura de comunicare _____	639
8.3. Restituirea pe cale administrativă a cererii _____	639
8.4. Admiterea în principiu _____	640
8.5. Procedura de judecare propriu-zisă a recursului în casație _____	641
8.6. Soluțiile instanței de recurs în casație _____	641
8.6.1. Respingerea recursului în casație _____	642
8.6.2. Admiterea recursului în casație _____	642
8.7. Decizia instanței de recurs în casație _____	643
§9. Rejudecarea cauzei după casarea hotărârii atacate _____	644
Secțiunea a 4-a. Revizuirea _____	644
§1. Considerații preliminare _____	644
§2. Hotărâri supuse revizuirii _____	645
§3. Cazuri de revizuire _____	646
3.1. S-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză [art. 453 alin. (1) lit. a) CPP] _____	646
3.2. Hotărârea a cărei revizuire se cere s-a întemeiat pe declarația unui martor, opinia unui expert sau pe situațiile învederate de un interpret, care a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere, influențând astfel soluția pronunțată [art. 453 alin. (1) lit. b) CPP] _____	647

3.3. Un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals în cursul judecății sau după pronunțarea hotărârii, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză [art. 453 alin. (1) lit. c) CPP]	648
3.4. Un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de urmărire penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a cărei revizuire se cere, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză [art. 453 alin. (1) lit. d) CPP]	648
3.5. Două sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia [art. 453 alin. (1) lit. e) CPP]	649
3.6. Hotărârea s-a întemeiat pe o prevedere legală care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională ca urmare a admiterii unei excepții de neconstituționalitate ridicate în acea cauză, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate [art. 453 alin. (1) lit. f) CPP]	650
§4. Declararea revizuirii	650
4.1. Titularii cererii	650
4.2. Cererea de revizuire	651
4.3. Termenul de introducere a cererii de revizuire	651
§5. Procedura de judecare a revizuirii	652
5.1. Instanța competentă	652
5.2. Admiterea în principiu a cererii de revizuire	653
5.3. Măsurile care pot fi luate odată cu sau ulterior admiterii în principiu	654
5.4. Rejudecarea cauzei după admiterea în principiu	655
5.5. Căi de atac	655
§6. Revizuirea în cazul hotărârilor și avizelor Curții Europene a Drepturilor Omului	656
6.1. Reglementare	656
6.2. Titularii cererii	656
6.3. Termenul de introducere	657
6.4. Judecarea cererii de revizuire	657
<i>Secțiunea a 5-a. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsă a persoanei condamnate</i>	658
§1. Considerații preliminare	658
1.1. Istoric	658
1.2. Noțiuni	659
§2. Condiții necesare redeschiderii procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	659
§3. Declararea căii de atac a redeschiderii procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	660
3.1. Titularii redeschiderii procesului penal	660
3.2. Termenul de introducere a cererii	660
3.3. Cererea de redeschidere a procesului penal	661

§4. Judecarea cererii de redeschidere a procesului penal _____	661
4.1. Instanța competentă _____	661
4.2. Procedura de judecare _____	662

**CAPITOLUL AL VII-LEA. DISPOZIȚII PRIVIND ASIGURAREA
UNEI PRACTICI JUDICIARE UNITARE _____ 664**

<i>Secțiunea 1. Recursul în interesul legii</i> _____	664
§1. Considerații generale _____	664
1.1. Istoric _____	664
1.2. Noțiuni _____	664
§2. Titularii cererii de recurs în interesul legii _____	664
§3. Obiectul recursului în interesul legii _____	665
§4. Conținutul cererii de recurs în interesul legii și condiții de admisibilitate a acesteia _____	665
§5. Judecarea recursului în interesul legii _____	666
<i>Secțiunea a 2-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept</i> _____	667
§1. Considerații generale _____	667
§2. Obiectul sesizării _____	668
§3. Titularii cererii de sesizare _____	668
§4. Procedura de judecată _____	668

CAPITOLUL AL VIII-LEA. PROCEDURI SPECIALE _____ 671

<i>Secțiunea 1. Aspecte preliminare</i> _____	671
§1. Noțiunea de procedură specială _____	671
§2. Clasificarea procedurilor speciale _____	671
<i>Secțiunea a 2-a. Acordul de recunoaștere a vinovăției</i> _____	672
§1. Considerații generale _____	672
§2. Titularii acordului de recunoaștere a vinovăției _____	673
§3. Obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției _____	674
§4. Condiții de încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției _____	674
§5. Judecarea acordului de recunoaștere a vinovăției _____	676
5.1. Sesizarea instanței de judecată _____	676
5.2. Procedura de judecată _____	677
5.3. Soluțiile instanței _____	677
5.4. Căi de atac _____	678
<i>Secțiunea a 3-a. Contestația privind durata procesului penal</i> _____	679
§1. Considerații preliminare _____	679
§2. Obiectul contestației _____	679
§3. Declararea contestației privind durata procesului penal _____	680
3.1. Titularii contestației _____	680
3.2. Termenul în care poate fi introdusă contestația _____	680
3.3. Conținutul contestației _____	681
3.4. Competența de soluționare _____	681
3.5. Măsurile premergătoare _____	681
§4. Soluționarea contestației _____	682

<i>Secțiunea a 4-a. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice</i>	683
§1. Considerații generale	683
§2. Dispoziții privind aplicabilitatea procedurii, reprezentarea și citarea persoanei juridice	684
§3. Măsurile preventive și măsurile asigurătorii	684
§4. Procedura de informare	686
§5. Efectele fuziunii, absorbției, divizării, reducerii capitalului social, ale dizolvării sau lichidării persoanei juridice condamnate	686
§6. Punerea în executare a pedepselor	686
6.1. Punerea în executare a pedepsei amenzii	686
6.2. Punerea în executare a pedepselor complementare	687
<i>Secțiunea a 5-a. Procedura în cauzele cu infractori minori</i>	688
§1. Considerații generale	688
§2. Dispoziții privind desfășurarea urmăririi penale în cazul infractorilor minori	689
2.1. Persoanele chemate la ascultarea minorului în faza de urmărire penală	689
2.2. Informarea suspectului sau inculpatului minor	690
2.3. Referatul de evaluare	691
§3. Dispoziții privind judecata în primă instanță și în apel	691
3.1. Considerații generale	691
3.2. Compunerea instanței	692
3.3. Persoanele chemate la judecarea minorilor	692
3.4. Desfășurarea judecății	693
3.5. Punerea în executare a hotărârilor penale privind minorii	694
3.5.1. Considerații preliminare	694
3.5.2. Punerea în executare a măsurilor educative neprivative de libertate	694
3.5.3. Punerea în executare a măsurilor educative privative de libertate	695
3.5.4. Schimbări privind măsura educativă a internării într-un centru educativ sau măsura educativă a internării într-un centru de detenție	696
<i>Secțiunea a 6-a. Procedura dării în urmărire</i>	697
§1. Considerații generale	697
§2. Obiectul procedurii, cazurile de dare în urmărire și titularii cererii	698
§3. Punerea în executare a ordinului de dare în urmărire	699
§4. Activitățile ce pot fi efectuate în procedura urmăririi	699
§5. Revocarea urmăririi	700
<i>Secțiunea a 7-a. Procedura reabilitării</i>	700
§1. Considerații generale	700
§2. Reabilitarea de drept	700
§3. Reabilitarea judecătorească	701
3.1. Considerații generale	701

3.2. Cererea de reabilitare judecătorească _____	701
3.2.1. Titularii cererii _____	701
3.2.2. Conținutul cererii _____	702
3.3. Judecarea cererii de reabilitare judecătorească _____	703
3.3.1. Instanța competentă _____	703
3.3.2. Măsurile premergătoare _____	703
3.3.3. Respingerea cererii pentru lipsa condițiilor de formă și de fond _____	703
3.3.4. Soluționarea cererii și situațiile privind despăgubirile civile _____	704
3.4. Contestatja _____	705
3.5. Anularea reabilitării _____	705
3.6. Mențiuni despre reabilitare _____	705
<i>Secțiunea a 8-a. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri _____</i>	705
§1. Considerații generale _____	705
§2. Cazurile care dau dreptul la reparație _____	706
2.1. Repararea pagubei în caz de eroarea judiciară _____	706
2.2. Repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate _____	707
§3. Titularii și termenul de introducere a acțiunii pentru repararea pagubei _____	708
§4. Instanța competentă _____	708
§5. Felul și întinderea reparației _____	709
§6. Acțiunea în regres _____	709
<i>Secțiunea a 9-a. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare _____</i>	710
§1. Considerații generale _____	710
§2. Obiectul procedurii în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare _____	710
§3. Desfășurarea procedurii speciale _____	711
3.1. Constatarea dispariției _____	711
3.2. Înlocuirea sau reconstituirea _____	711
<i>Secțiunea a 10-a. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală _____</i>	713
§1. Dispoziții privind asistența judiciară internațională _____	713
§2. Formele de cooperare judiciară internațională în materie penală prevăzute în Legea nr. 302/2004 _____	714
2.1. Extrădarea _____	714
2.2. Predarea în baza unui mandat european de arestare _____	715
2.3. Transferul de proceduri în materie penală _____	715
2.4. Recunoașterea și executarea hotărârilor _____	715
2.5. Transferarea persoanelor condamnate _____	715
2.6. Asistența judiciară în materie penală _____	715
§3. Executarea dispozițiilor civile dintr-o hotărâre judecătorească penală străină _____	716

<i>Secțiunea a 11-a. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării</i>	716
§1. Considerații generale	716
§2. Sesizarea instanței	716
§3. Procedură și soluții	717

CAPITOLUL AL IX-LEA. EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR

PENALE	719
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	719
§1. Punerea în executare a hotărârilor penale – fază a procesului penal	719
§2. Caracterul executoriu al hotărârilor penale	719
§3. Momentul la care hotărârile judecătorești penale rămân definitive	720
§4. Instanța de executare	721
§5. Judecătorul delegat cu executarea	722
<i>Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor principale</i>	723
§1. Punerea în executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	723
1.1. Considerații generale	723
1.2. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	726
1.2.1. Considerații generale	726
1.2.2. Cazurile în care poate fi dispusă amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	726
1.2.3. Obligațiile condamnatului în cazul amânării executării pedepsei	728
1.2.4. Soluționarea cererii	729
1.3. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	730
1.3.1. Considerații generale	730
1.3.2. Cazurile în care poate fi dispusă întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață	730
1.3.3. Obligațiile condamnatului în cazul întreruperii executării pedepsei	731
1.3.4. Soluționarea cererii	732
1.3.5. Evidența întreruperii executării pedepsei	733
§2. Punerea în executare a amenzii penale	733
<i>Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a pedepselor complementare</i>	734
§1. Punerea în executare a pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi	734
§2. Punerea în executare a pedepsei complementare a degradării militare	737
§3. Punerea în executare a pedepsei complementare a publicării hotărârii definitive de condamnare	737

<i>Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță</i>	738
§1. Punerea în executare a obligării la tratament medical	738
1.1. Considerații generale	738
1.2. Aspecte procedurale	739
1.3. Înlocuirea sau încetarea obligării la tratament medical	740
§2. Punerea în executare a internării medicale	740
2.1. Considerații generale	740
2.2. Aspecte procedurale	741
2.3. Menținerea, înlocuirea sau încetarea măsurii internării medicale	742
§3. Punerea în executare a măsurii de siguranță a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie ori o altă activitate	743
3.1. Considerații generale	743
3.2. Aspecte procedurale	744
§4. Executarea confiscării speciale sau a confiscării extinse	744
4.1. Confiscarea specială	744
4.2. Confiscarea extinsă	745
4.3. Aspecte procedurale	746
<i>Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a avertismentului și a măsurilor și obligațiilor impuse de instanță în cazul amânării aplicării pedepsei, suspendării executării pedepsei sub supraveghere și liberării condiționate</i>	746
§1. Punerea în executare a avertismentului	746
§2. Punerea în executare a măsurilor și obligațiilor impuse de instanță în cazul amânării aplicării pedepsei, suspendării executării pedepsei sub supraveghere și liberării condiționate	747
<i>Secțiunea a 6-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat</i>	748
§1. Punerea în executare a amenzii judiciare	748
§2. Punerea în executare a cheltuielilor judiciare avansate de stat	748
<i>Secțiunea a 7-a. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre</i>	749
§1. Restituirea lucrurilor	749
§2. Înscrierile declarate false	749
§3. Despăgubirile civile și cheltuielile judiciare	750
<i>Secțiunea a 8-a. Alte dispoziții privind executarea</i>	750
§1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la aplicarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei	750
§2. Schimbări în executarea unor hotărâri	751
2.1. Revocarea sau anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	751
2.2. Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii	753
2.3. Înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoarea	753

2.4. Înlocuirea pedepsei amenzii _____	754
2.4.1. Înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii _____	754
2.4.2. Înlocuirea pedepsei amenzii cu prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității _____	754
2.5. Alte modificări de pedepse _____	755
2.6. Liberarea condiționată _____	756
2.6.1. Considerații generale _____	756
2.6.2. Procedura dispunerii liberării condiționate _____	756
2.6.3. Revocarea liberării condiționate _____	758
2.6.4. Anularea liberării condiționate _____	758
§3. Înlăturarea sau modificarea pedepsei _____	759
3.1. Intervenirea unei legi penale noi _____	759
3.2. Amnistia și grațierea _____	759
§4. Dispoziții comune privind procedura la instanța de executare _____	760
4.1. Procedura la instanța de executare _____	760
4.2. Contestația la executare _____	761
4.2.1. Natură juridică și cazuri _____	761
4.2.2. Instanța competentă _____	762
4.2.3. Soluționarea contestației la executare _____	762
4.2.4. Contestația la executare privitoare la dispozițiile civile ale hotărârii și la amenzile judiciare _____	763

BIBLIOGRAFIE _____	765
---------------------------	------------

Prof. univ. dr. Alexandru Boroș
Lector univ. dr. Gina Negruț

Drept procesual penal

Ediția a 3-a, revizuită și actualizată

Editura
Hamangiu
2022

Secțiunea a 2-a. Competența instanțelor judecătorești

§1. Considerații generale

Potrivit art. 2 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, justiția se realizează prin următoarele instanțe judecătorești:

- Înalta Curte de Casație și Justiție;
- curți de apel;
- tribunale;
- tribunale specializate;
- instanțe militare;
- judecătorii.

Competența tuturor acestor instanțe este stabilită prin lege.

§2. Competența judecătoriei

Din punctul de vedere al *competenței funcționale*, judecătoria judecă numai în primă instanță.

Competența materială a judecătoriei este generală, deoarece judecă toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

Potrivit art. 35 alin. (2) CPP, judecătoria soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege, între care amintim soluționarea cererilor de liberare condiționată, dispunerea măsurii de siguranță a internării medicale, a încetării acesteia sau a înlocuirii cu măsura obligării la tratament medical.

Competența teritorială a judecătoriei se stabilește conform art. 41-42 CPP, iar sub aspectul organizării teritoriale, judecătoriile funcționează în fiecare județ și în municipiul București.

În ceea ce privește competența personală la nivelul judecătoriilor, nu sunt dispoziții care să reglementeze în mod expres judecarea cauzelor în funcție de criterii care țin de calitatea persoanei, judecătoriile *neavând o competență personală*^[1].

Conform art. 39 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, în cadrul judecătoriilor se pot înființa secții sau completuri specializate, precum și secții sau completuri specializate pentru minori și familie în cadrul cărora se vor judeca atât infracțiunile săvârșite de minori, cât și infracțiunile săvârșite asupra minorilor.

§3. Competența tribunalului

Sub aspectul *competenței funcționale*, în ceea ce privește competența tribunalului constatăm o serie de schimbări care au intervenit în timp. Astfel, conform dispozițiilor procesuale penale anterioare, competența funcțională a tribunalului era aceea de a judeca în primă instanță, în apel, în recurs și de a soluționa conflictele de competență ivite între judecătoriile din circumscripția sa teritorială. După adoptarea Legii nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, s-a renunțat la judecarea în apel a cauzelor la tribunal, competență care nu se mai regăsește nici în dispozițiile Codului de procedură penală actual, la fel cum nu se mai regăsește în prezent reglementată nici judecarea cauzelor în recurs la tribunal.

[1] I. NEAGU, M. DAMASCHIN, *Partea generală, op. cit.*, p. 361.

Competența materială a tribunalului este determinată atât în mod abstract, cât și în mod concret. Astfel, tribunalul judecă în primă instanță o serie de infracțiuni cu un grad ridicat de pericol social. Potrivit art. 36 alin. (1) CPP, aceste infracțiuni sunt:

– infracțiunile prevăzute de Codul penal la art. 188 (omorul), art. 189 (omorul calificat), art. 190 (uciderea la cererea victimei), art. 191 (determinarea sau înlesnirea sinuciderii), art. 209 (sclavia), art. 210 (traficul de persoane), art. 211 (traficul de minori), art. 254 (distrugerea calificată), art. 256¹ (anumite infracțiuni contra patrimoniului care au produs consecințe deosebit de grave), art. 263 (traficul de migranți), art. 282 (tortura), art. 289 (luarea de mită), art. 290 (darea de mită), art. 291 (traficul de influență), art. 292 (cumpărarea de influență), art. 293 (fapte săvârșite de către membrii instanțelor de arbitraj sau în legătură cu aceștia), art. 294 (fapte săvârșite de către funcționari străini sau în legătură cu aceștia), art. 303 (divulgarea informațiilor secrete de stat), art. 304 (divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice), art. 306 (obținerea ilegală de fonduri), art. 307 (deturnarea de fonduri), art. 309 (anumite infracțiuni de serviciu care au produs consecințe deosebit de grave), art. 345 (nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive), art. 346 (nerespectarea regimului materiilor explozive), art. 354 (transmiterea sindromului imunodeficient dobândit), art. 360 (accesul ilegal la un sistem informatic), art. 361 (interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice), art. 362 (alterarea integrității datelor informatice), art. 363 (perturbarea funcționării sistemelor informatice), art. 364 (transferul neautorizat de date informatice), art. 365 (operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice), art. 366 (tentativa la infracțiunile contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice), art. 367 (constituirea unui grup infracțional organizat);

– infracțiunile săvârșite cu intenție depășită care au avut ca urmare moartea unei persoane;

– infracțiunile cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau de către Direcția Națională Anticorupție, dacă nu sunt date prin lege în competența altor instanțe ierarhic superioare;

– infracțiunile de spălare a banilor și infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale^[1];

– infracțiunile cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Parchetul European, potrivit Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO)^[2];

– alte infracțiuni date prin lege în competența sa.

În ceea ce privește această ultimă prevedere, facem mențiunea că, în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 191/2003 privind infracțiunile la regimul transportului naval, tribunalul are competența de a judeca în primă instanță infracțiunile prevăzute în

^[1] M. Of. nr. 672 din 27 iulie 2005.

^[2] Lit. c²) de la alin. (1) al art. 36 CPP a fost introdusă prin Legea nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) (M. Of. nr. 167 din 18 februarie 2021).

legea sus-menționată. De asemenea, conform art. 37 din Legea nr. 191/2003, pentru infracțiunile prevăzute de această lege, competența de judecată este următoarea:

a) Tribunalul Constanța pentru infracțiunile săvârșite în județele Constanța și Tulcea, în marea teritorială, pe Dunăre până la mila marină 64 inclusiv;

b) Tribunalul Galați pentru infracțiunile săvârșite în celelalte județe, pe Dunăre de la mila marină 64, în amonte până la km 1.075.

În cazul în care infracțiunile prevăzute în Legea nr. 191/2003 sunt săvârșite pe o navă aflată în afara apelor române, competența revine Tribunalului Constanța, dacă nava este maritimă, și, respectiv, Tribunalului Galați, dacă nava este fluvială.

Din punct de vedere *teritorial*, în fiecare județ și în municipiul București funcționează câte un tribunal, cu sediul în localitatea de reședință a județului respectiv.

În cazul infracțiunilor cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Parchetul European potrivit Regulamentului EPPO, competența teritorială revine Tribunalului București, Cluj, Iași și Timiș în ceea ce privește judecata în primă instanță, dacă aceasta nu este dată prin lege în competența după calitatea persoanei altor instanțe de judecată^[1].

Potrivit art. 36 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, în circumscripția fiecărui tribunal sunt cuprinse toate judecătoriile din județ sau, după caz, din municipiul București.

În ceea ce privește *competența personală*, constatăm că în cuprinsul actualului Cod de procedură penală legiuitorul nu a mai prevăzut dispoziții care să reglementeze în mod distinct această formă de competență pentru tribunal.

§4. Competența tribunalelor specializate

Conform art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, în cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale.

În domeniile enunțate în cuprinsul art. 36 alin. (3), legiuitorul a prevăzut posibilitatea înființării tribunalelor specializate. Acestea sunt instanțe fără personalitate juridică, ce pot funcționa la nivelul județelor și al municipiului București, având de regulă sediul în municipiul reședință de județ, putând prelua cauzele de competența tribunalului în domeniile în care funcționează.

Data începerii funcționării tribunalelor specializate, precum și județele și localitățile în care vor începe să funcționeze, denumirea acestora și domeniile în care vor funcționa se stabilesc, în mod eșalonat, prin ordin al ministrului justiției, cu avizul conform al Consiliului Superior al Magistraturii.

La data începerii funcționării tribunalelor specializate, cauzele aflate în curs de judecată li se vor trimite acestora, pe cale administrativă, din oficiu, spre soluționare, tribunalul specializat fiind competent și în caz de trimitere spre rejudecare.

^[1] Conform art. 20 alin. (2) din Legea nr. 6/2021, „Circumscripțiile teritoriale ale instanțelor prevăzute la alin. (1) lit. a) sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta lege”.

În ceea ce privește *competența personală*, conform art. 40 din Legea nr. 304/2004, tribunalele specializate pentru minori și familie judecă atât infracțiunile săvârșite de minori, cât și infracțiunile săvârșite asupra minorilor. În cazul în care în aceeași cauză sunt mai mulți inculpați, unii minori și alții majori, și nu este posibilă disjungerea, competența aparține tribunalului specializat pentru minori și familie.

§5. Competența tribunalului militar

Sub aspectul *competenței funcționale*, tribunalul militar judecă numai în primă instanță și soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

Față de dispozițiile art. 28 CPP 1968, potrivit căruia competența materială a tribunalului militar^[1] era reprezentată doar de infracțiunile prevăzute la art. 331-352 CP 1969 (infracțiuni contra ordinii și disciplinei militare), precum și de alte infracțiuni săvârșite în legătură cu îndatoririle de serviciu săvârșite de militari până la gradul de colonel inclusiv, în prezent, prin dispozițiile Codului de procedură penală s-a extins competența materială a tribunalului militar, chiar dacă în continuare *competența materială* a tribunalului militar se împletește cu competența personală.

Astfel, potrivit art. 37 CPP, tribunalul militar judecă în primă instanță toate infracțiunile săvârșite de militari până la gradul de colonel inclusiv, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

Din punct de vedere al *competenței personale*, tribunalul militar judecă infracțiunile comise de militari până la gradul de colonel inclusiv.

În ceea ce privește *competența teritorială*, conform art. 59 din Legea nr. 304/2004, pe teritoriul țării noastre funcționează patru tribunale militare în municipiile București, Cluj-Napoca, Iași și Timișoara, fiecare având în circumscripție mai multe județe, în anexa nr. 2 la lege fiind prevăzute circumscripțiile instanțelor militare, ale parchetelor de pe lângă acestea și localitățile de reședință.

§6. Competența curții de apel

Sub aspectul *competenței funcționale*, curtea de apel desfășoară următoarele activități:

- judecă în primă instanță;
- judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de judecătorii și de tribunale;
- judecă cererile de strămutare, în cazurile anume prevăzute de lege;
- soluționează conflictele de competență ivite între instanțele din circumscripția sa, altele decât cele prevăzute la art. 36 alin. (2) CPP, precum și contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în cazurile prevăzute de lege;
- soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

^[1] Conform art. 20 din Legea nr. 255/2013, la data de 1 februarie 2014, Tribunalul Militar București s-a desființat. La data desființării Tribunalului Militar București, Tribunalul Militar Teritorial București și-a schimbat denumirea în Tribunalul Militar București, tribunalele militare București, Cluj, Iași și Timișoara devenind echivalente în grad tribunalelor.

Competența materială a curții de apel este determinată atât în concret, cât și în abstract. Astfel, potrivit art. 38 alin. (1) CPP, curtea de apel judecă în primă instanță următoarele infracțiuni:

– infracțiunile contra securității naționale prevăzute de Codul penal la art. 394 (trădarea), art. 395 (trădarea prin transmitere de informații secrete de stat), art. 396 (trădarea prin ajutarea inamicului), art. 397 (acțiuni împotriva ordinii constituționale), art. 399 (acțiunile ostile contra statului), art. 400 (spionajul), art. 401 (atentatul care pune în pericol securitatea națională), art. 402 (atentatul contra unei colectivități), art. 403 (actele de diversiune), art. 404 (comunicarea de informații false), art. 405 (propaganda pentru război), art. 406 (compromiterea unor interese de stat), art. 407 (divulgarea secretului care periclitează securitatea națională), art. 408 (infracțiuni contra persoanelor care se bucură de protecție internațională), art. 409 (constituirea de structuri informative ilegale), art. 410 (nedenunțarea unor infracțiuni contra securității naționale), cărora li se adaugă art. 411 (cauze de reducere a pedepsei) și art. 412 (sanționarea tentativei). De asemenea, tot curtea de apel judecă în primă instanță și infracțiunile cuprinse în Titlul XII din Codul penal, intitulat „Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război”, prevăzute la art. 438 (genocidul), art. 439 (infracțiuni contra umanității), art. 440 (infracțiuni de război contra persoanelor), art. 441 (infracțiuni de război contra proprietății și altor drepturi), art. 442 (infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor), art. 443 (utilizarea de metode interzise în operațiuni de luptă), art. 444 (utilizarea de mijloace interzise în operațiunile de luptă), alături de art. 445 (sanționarea tentativei);

– infracțiunile privind securitatea națională a României, prevăzute în legi speciale (este vorba despre infracțiunile cuprinse în Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României^[1]).

Competența personală a curții de apel de a judeca în prima instanță este reprezentată de judecarea:

– infracțiunilor săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe;

– infracțiunilor săvârșite de avocați^[2], notari publici, executori judecătorești, de controlorii financiari ai Curții de Conturi, precum și de auditorii publici externi;

– infracțiunilor săvârșite de șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai înaltului cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia;

– infracțiunilor săvârșite de magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție^[3];

– infracțiunilor săvârșite de membrii Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ, de Avocatul Poporului, de adjuncții Avocatului Poporului și de chestori.

^[1] Republicată în M. Of. nr. 190 din 18 martie 2014.

^[2] Competența de judecată în primă instanță a infracțiunilor săvârșite de persoana care are calitatea de avocat în Albania nu revine curții de apel, deoarece interpretarea coroborată cu dispozițiile art. 39 și art. 40 CPP, care cuprind norme derogatorii, conduce la concluzia că dispozițiile art. 38 alin. (1) lit. d) CPP privesc calitatea de avocat dobândită pe teritoriul României, conform Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (I.C.C.J., s. pen., înch. nr. 288 din 4 august 2020, citată de G. ANGHEL-TUDOR, A. BARBU, A.M. ȘINC, *op. cit.*, p. 199).

^[3] Lit. f) de la alin. (1) al art. 38 CPP a fost modificată prin Legea nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 244 din 11 martie 2022).

Potrivit art. 35 din Legea nr. 304/2004, curțile de apel sunt instanțe cu personalitate juridică, în circumscripția cărora funcționează mai multe tribunale și tribunale specializate, din punct de vedere al organizării teritoriale existând un număr de 15 curți de apel, fiecare având în circumscripția sa mai multe județe, potrivit anexei nr. 1 la lege.

În cadrul curților de apel funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale.

De asemenea, conform art. 20 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 6/2021, în cazul infracțiunilor cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Parchetul European potrivit Regulamentului EPPO, *competența teritorială* revine Curților de Apel București, Cluj, Iași, Timișoara în ceea ce privește judecarea apelurilor împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de Tribunalele București, Cluj, Iași și Timiș, precum și în ceea ce privește judecata în primă instanță în cazul în care competența după calitatea persoanei este dată curților de apel^[1].

§7. Competența Curții Militare de Apel

Potrivit *competenței sale funcționale*, conform art. 39 CPP, Curtea Militară de Apel:

- judecă în primă instanță;
- judecă în apel; ca instanță de apel, Curtea Militară de Apel judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de tribunalele militare;
- judecă cererile de strămutare, în cazurile prevăzute de lege;
- soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare din circumscripția sa, precum și contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de acestea în cazurile prevăzute de lege;
- soluționează alte cauze anume prevăzute de lege.

Referitor la *competența materială*, potrivit art. 39 alin. (1) CPP, Curtea Militară de Apel judecă în primă instanță:

- infracțiunile contra securității naționale prevăzute de Codul penal la art. 394 (trădarea), art. 395 (trădarea prin transmitere de informații secrete de stat), art. 396 (trădarea prin ajutorarea inamicului), art. 397 (acțiuni împotriva ordinii constituționale), art. 399 (acțiunile ostile statului), art. 400 (spionajul), art. 401 (atentatul care pune în pericol securitatea națională), art. 402 (atentatul contra unei colectivități), art. 403 (acte de diversiune), art. 404 (comunicarea de informații false), art. 405 (propaganda pentru război), art. 406 (compromiterea unor interese de stat), art. 407 (divulgarea secretului care periclitează securitatea națională), art. 408 (infracțiuni contra persoanelor care se bucură de protecție internațională), art. 409 (constituirea de structuri informative ilegale), art. 410 (nedenunțarea unor infracțiuni contra securității naționale), cărora li se adaugă art. 411 (cauze de reducere a pedepsei) și art. 412 (sanționarea tentativei). De asemenea, judecă în primă instanță și infracțiunile cuprinse în Titlul XII din Codul penal, intitulat „Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război”, prevăzute la art. 438 (genocidul), art. 439 (infracțiuni contra umanității), art. 440 (infracțiuni de

^[1] Conform art. 20 alin. (2) din Legea nr. 6/2021, circumscripțiile teritoriale ale acestor instanțe sunt prevăzute în anexa la lege.

război contra persoanelor), art. 441 (infracțiuni de război contra proprietății și altor drepturi), art. 442 (infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor), art. 443 (utilizarea de metode interzise în operațiuni de luptă), art. 444 (utilizarea de mijloace interzise în operațiunile de luptă), alături de art. 445 (sanționarea tentativei), săvârșite de militari;

– infracțiunile privind securitatea națională a României, prevăzute în legi speciale (infracțiunile cuprinse în Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României), săvârșite de militari.

Competența personală a Curții Militare de Apel de a judeca în prima instanță este reprezentată de judecarea:

– infracțiunilor săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și de procurorii militari de la parchetele militare care funcționează pe lângă aceste instanțe;

– infracțiunilor săvârșite de generali^[1], mareșali și amirali.

Sub aspect *teritorial*, Curtea Militară de Apel are competență pe întreg teritoriul țării, întrucât, conform art. 61 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, funcționează numai în municipiul București, ca instanță unică.

§8. Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Înalta Curte de Casație și Justiție, ale cărei organizare și funcționare sunt reglementate prin Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, este organizată, conform art. 19 alin. (2) din lege, în 4 secții – Secția I civilă, Secția a II-a civilă, Secția penală, Secția de contencios administrativ și fiscal și Secțiile Unite, cu competență proprie.

Potrivit art. 22 din Legea nr. 304/2004, Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă:

– în primă instanță, procesele și cererile date prin lege în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție;

– apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel și de Curtea Militară de Apel;

– contestațiile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel, de Curtea Militară de Apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție;

– apelurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecății a fost întrerupt în fața curților de apel;

– recursurile în casație împotriva hotărârilor definitive, în condițiile prevăzute de lege;

– sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei probleme de drept.

Competența în materie penală a instanței supreme este reglementată de dispozițiile art. 40 CPP.

În literatura juridică^[2] s-a făcut distincție, sub aspectul *competenței funcționale* a Înaltei Curți de Casație și Justiție, între activitatea de judecată și activitatea de

^[1] Dispozițiile art. 39 alin. (1) lit. d) CPP, potrivit cărora curtea militară de apel judecă în primă instanță infracțiunile săvârșite de generali, privesc exclusiv persoanele care au calitatea de general în activitate, și nu calitatea de general în rezervă (I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 384/RC din 5 octombrie 2016, www.scj.ro).

^[2] I. NEAGU, *op. cit.*, p. 228.

soluționare a unor probleme adiacente judecătii. Astfel, din punct de vedere funcțional, instanța supremă:

- judecă în primă instanță;
- judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel, de curțile militare de apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- judecă recursurile în casație împotriva hotărârilor penale definitive, precum și recursurile în interesul legii;
- soluționează conflictele de competență în cazurile în care este instanța superioară comună instanțelor aflate în conflict, precum și cazurile în care cursul justiției este întrerupt;
- soluționează cererile de strămutare în cazurile prevăzute de lege;
- soluționează contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel în cazurile prevăzute de lege;
- soluționează alte cauze anume prevăzute de lege.

Potrivit art. 40 alin. (1) CPP, în primă instanță, Înalta Curte de Casație și Justiție judecă:

- infracțiunile de înaltă trădare, prevăzute la art. 398 CP^[1], în acest caz îmbinându-se competența materială cu cea personală, ca urmare a faptului că, sub aspectul subiectului activ, infracțiunea de înaltă trădare poate fi săvârșită de persoane fizice care au o anumită calitate, și anume Președintele României sau un alt membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și membri din România în Parlamentul European;
- infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului^[2];
- infracțiunile săvârșite de judecătorii Curții Constituționale;
- infracțiunile săvârșite de membrii Consiliului Superior al Magistraturii;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- infracțiunile săvârșite de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel^[3];
- infracțiunile săvârșite de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

Dobândirea calităților prevăzute în art. 40 alin. (1) CPP ulterior momentului pronunțării unei hotărâri în primă instanță de către tribunal nu determină competența Înaltei Curți de judecare a apelului, deoarece competența de judecată în apel a Înaltei

^[1] Art. 398 CP: „Înaltă trădare. Faptele prevăzute în art. 394-397 CP (art. 394 – trădarea, art. 395 – trădarea prin transmitere de informații secrete de stat, art. 396 – trădarea prin ajutorarea inamicului, art. 397 – acțiuni împotriva ordinii constituționale – n.a.), săvârșite de către Președintele României sau de către un alt membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, constituie infracțiunea de înaltă trădare și se pedepsesc cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi”.

^[2] Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile săvârșite de către membrii Guvernului, și nu de către secretarii de stat, care nu au calitatea de membri ai Guvernului (I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 435/RC din 15 noiembrie 2019, citată de G. ANGHEL-TUDOR, A. BARBU, A.M. ȘINC, *op. cit.*, p. 202).

^[3] Alin. (1) al art. 40 CPP a fost modificat prin Legea nr. 49/2022.

Curți este reglementată de dispozițiile art. 40 alin. (2) CPP în raport cu instanța care a pronunțat hotărârea atacată, iar nu în raport cu calitatea persoanei^[1].

De asemenea, potrivit art. 40 din Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului^[2], competența de judecată în primă instanță a infracțiunilor de terorism aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Potrivit art. 19 din Legea nr. 304/2004, în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, precum și completurile de 5 judecători. La începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea președintelui sau a vicepreședintelui acesteia, poate aproba înființarea de completuri specializate în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora.

Conform art. 20 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 6/2021, în cazul infracțiunilor cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Parchetul European potrivit Regulamentului EPPO, *competența teritorială* revine Înaltei Curți de Casație și Justiție în ceea ce privește judecata în primă instanță și în apel în cazul în care competența sa este atrasă de calitatea persoanei.

§9. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară

În mod corespunzător funcției judiciare de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală și funcției judiciare de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată, Codul de procedură penală a prevăzut instituția judecătorului de drepturi și libertăți și instituția judecătorului de cameră preliminară, care s-au dorit a contribui, pe de o parte, la organizarea eficientă a activității de judecată din cadrul instanței, iar, pe de altă parte, la asigurarea caracterului fluent al acesteia, cele două instituții apărând în peisajul procesual penal pentru a prelua o parte a cererilor și a plângerilor care în trecut se soluționau de către completurile de judecată din cadrul instanțelor judecătorești^[3].

9.1. Competența judecătorului de drepturi și libertăți

Conform art. 53 CPP, judecătorul de drepturi și libertăți este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia, soluționează, în cursul urmăririi penale, cererile, propunerile, plângerile, contestațiile sau orice alte sesizări privind:

- măsurile preventive;
- măsurile asigurătorii;
- măsurile de siguranță cu caracter provizoriu;
- actele procurorului, în cazurile expres prevăzute de lege;

^[1] I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 201/RC din 17 mai 2017, citată de G. ANGHEL-TUDOR, A. BARBU, A.M. ȘINC, *op. cit.*, p. 201-202.

^[2] M. Of. nr. 1161 din 8 decembrie 2004.

^[3] Seminar „Pregătirea implementării noilor coduri: instituții noi procesual penale”, București, 15 aprilie 2011, document disponibil online pe site-ul www.just.ro.

- încuviințarea perchezițiilor, a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supra-veghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii;
- procedura audierii anticipate;
- alte situații expres prevăzute de lege.

9.2. Competența judecătorului de cameră preliminară

Potrivit art. 54 CPP, judecătorul de cameră preliminară este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia:

- verifică legalitatea trimiterii în judecată dispuse de procuror;
- verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală;
- soluționează plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimitere în judecată;
- soluționează alte situații expres prevăzute de lege.

Secțiunea a 3-a. Competența organelor de urmărire penală

Conform art. 55 CPP, organele de urmărire penală^[1] care desfășoară activități premergătoare judecării și care ajută pe parcursul urmăririi penale la descoperirea și strângerea de probe necesare soluționării cauzei și la identificarea făptuitorului sunt:

- procurorul;
- organele de cercetare penală ale poliției judiciare;
- organele de cercetare penală speciale.

§1. Competența procurorului

Transpunând dispozițiile art. 131 alin. (3) din Constituție, prin care se statuează că procurorii sunt constituiți în parchete care funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii, art. 55 alin. (3) CPP prevede atribuțiile procurorului pe parcursul procesului penal astfel:

- supraveghează sau efectuează urmărirea penală;
- sesizează judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată;
- exercită acțiunea penală;
- exercită acțiunea civilă, în cazurile prevăzute de lege;
- încheie acordul de recunoaștere a vinovăției, în condițiile legii;

^[1] Potrivit dispozițiilor art. 4 din Legea nr. 6/2021, „(1) Ori de câte ori într-un act normativ se face referire la procuror sau la organul de urmărire penală, referirea se consideră a fi făcută și la procurorul european delegat, precum și, după caz, la procurorul european, dacă prin aceasta se asigură îndeplinirea competențelor ce le revin în temeiul Regulamentului EPPO. (2) Ori de câte ori legislația națională face referire la procurorul ierarhic superior, referirea se consideră a fi făcută, după caz, la procurorul european, respectiv la camera permanentă a Parchetului European, pentru cauzele de competența Parchetului European. (3) Înlocuitorul procurorului european desemnat în acest sens în aplicarea prevederilor art. 12 alin. (1) din Regulamentul EPPO este asimilat procurorului european din partea României pe durata și în limitele exercitării competențelor specifice”.

– formulează și exercită contestațiile și căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârilor judecătorești;

– îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege.

În realizarea atribuțiilor privind supravegherea urmăririi penale, potrivit art. 56 alin. (1) CPP, procurorul conduce și controlează în mod nemijlocit activitatea de urmărire penală a poliției judiciare și a organelor de cercetare penală speciale prevăzute de lege, pentru ca actele de urmărire penală să fie efectuate cu respectarea dispozițiilor legale. De asemenea, procurorul poate să asiste la efectuarea oricărui act de cercetare penală sau să îl efectueze personal.

Există unele situații expres și limitativ prevăzute de legiuitor în care procurorul este obligat să efectueze personal urmărirea penală. Astfel cum prevede art. 56 alin. (3) CPP, *urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror:*

– în cazul infracțiunilor pentru care competența de judecată în primă instanță aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție sau curții de apel;

– în cazul infracțiunilor prevăzute în Codul penal la art. 188 (omorul), art. 189 (omorul calificat), art. 190 (uciderea la cererea victimei), art. 191 (determinarea sau înlesnirea sinuciderii), art. 257 (ultrajul), art. 277 (compromiterea intereselor justiției), art. 279 (ultrajul judiciar), art. 280 (cercetarea abuzivă), art. 281 (supunerea la rele tratamente), art. 282 (tortura), art. 283 (represiunea nedreaptă), art. 289 (luarea de mită), art. 290 (darea de mită), art. 291 (traficul de influență), art. 292 (cumpărarea de influență), art. 293 (fapte săvârșite de către membrii instanțelor de arbitraj sau în legătură cu aceștia), art. 294 (fapte săvârșite de către funcționari străini sau în legătură cu aceștia);

– în cazul infracțiunilor săvârșite cu intenție depășită, care au avut ca urmare moartea unei persoane;

– în cazul infracțiunilor pentru care competența de a efectua urmărirea penală aparține Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau Direcției Naționale Anticorupție;

– în alte cazuri prevăzute de lege.

În cazul infracțiunilor enumerate mai sus, este competent să efectueze urmărirea penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.

De asemenea, în cazul infracțiunilor săvârșite de militari, urmărirea penală se efectuează față de toți participanții la săvârșirea infracțiunilor, în mod obligatoriu, de către *procurorul militar* din cadrul parchetelor militare sau secțiilor militare ale parchetelor, potrivit competenței parchetului din care fac parte, fiind mai apoi sesizată instanța competentă potrivit art. 44 CPP.

§2. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare

Atribuțiile organelor de cercetare penală ale poliției judiciare sunt îndeplinite de lucrători specializați din Ministerul Afacerilor Interne anume desemnați în condițiile legii speciale, care au primit avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori avizul procurorului desemnat în acest sens.

Conform art. 57 alin. (1) CPP, organele de cercetare ale poliției judiciare au o *competență materială generală*, care le conferă posibilitatea de a efectua cercetarea penală pentru orice infracțiune care nu este dată în mod obligatoriu prin dispozițiile

legii procesuale penale în competența procurorului sau a organelor de cercetare penală speciale, acestea având în competență atât infracțiuni care sunt de competența judecătoreiei, cât și infracțiuni ce țin de competența altor instanțe de judecată.

În acest sens, legiuitorul a stabilit atribuții clare cu privire la sfera activităților ce pot fi desfășurate de către organele de cercetare penală, potrivit art. 306 CPP, astfel:

- organele de cercetare penală au obligația ca, după sesizare, să caute și să strângă datele ori informațiile cu privire la existența infracțiunilor și identificarea persoanelor care au săvârșit infracțiuni, să ia măsuri pentru limitarea consecințelor acestora, să strângă și să administreze probele cu respectarea legii;

- după începerea urmăririi penale, organele de cercetare penală strâng și administrează probele atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului ori inculpatului;

- când organul de cercetare penală apreciază că este necesară administrarea unor mijloace de probă sau folosirea unor metode speciale de supraveghere, care pot fi autorizate ori dispuse, în faza de urmărire penală, numai de procuror sau, după caz, de judecătorul de drepturi și libertăți, formulează propuneri motivate, care trebuie să cuprindă datele și informațiile care sunt obligatorii în cadrul acelei proceduri;

- organul de cercetare penală are obligația de a strânge probele necesare pentru identificarea bunurilor și valorilor supuse confiscării speciale și confiscării extinse, potrivit Codului penal.

Sub aspectul *competenței teritoriale* a organului de cercetare penală, art. 63 CPP prevede că, și în cazul organului de cercetare penală al poliției judiciare, se aplică dispozițiile art. 41 și art. 42 CPP.

Potrivit art. 6 alin. (1) din O.U.G. nr. 78/2016, ofițerii și agenții de poliție judiciară din cadrul structurilor specializate în combaterea criminalității organizate ale Poliției Române sunt desemnați de către ministrul afacerilor interne și cu avizul conform al procurorului-șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Conform art. 10 din O.U.G. nr. 43/2002, în cadrul Direcției Naționale Anticorupție funcționează ofițeri de poliție, constituind poliția judiciară a Direcției Naționale Anticorupție, în scopul efectuării cu celeritate și în mod temeinic a activităților de descoperire și de urmărire a infracțiunilor de corupție. Detașarea ofițerilor și a agenților de poliție judiciară în cadrul Direcției Naționale Anticorupție se face, la propunerea nominală a procurorului-șef al acestei direcții, prin ordin al ministrului afacerilor interne, iar numirea lor în funcții se face prin ordin al procurorului-șef al acestei direcții.

§3. Competența organelor de cercetare penală speciale

Conform art. 55 alin. (5) CPP, atribuțiile organelor de cercetare penală speciale sunt îndeplinite de ofițeri anume desemnați în condițiile legii, care au primit avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Organele de cercetare penală speciale efectuează acte de urmărire penală numai în condițiile art. 55 alin. (5) și (6) CPP, corespunzător specializării structurii din care fac parte, în cazul săvârșirii infracțiunilor de către militari sau în cazul săvârșirii infracțiunilor de corupție și de serviciu prevăzute de Codul penal de către personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau a putut pune în pericol siguranța navei sau navigației ori a personalului.

Potrivit art. 33 din Legea nr. 191/2003 privind infracțiunile la regimul transportului naval, cercetarea penală în cazul infracțiunilor prevăzute de această lege se efectuează de către persoanele desemnate în condițiile art. 55 alin. (5) și (6) CPP.

§4. Competența unor organe care nu fac parte din sistemul organelor judiciare

4.1. Competența organelor de constatare potrivit art. 61 CPP

Actualul Cod de procedură penală include în cuprinsul art. 29 următorii participanți în procesul penal: organele judiciare, avocatul, părțile, subiecții procesuali principali, precum și alți subiecți procesuali.

În categoria „altor subiecți procesuali”, art. 34 CPP identifică următoarele categorii de subiecți procesuali: martorul, expertul, interpretul, agentul procedural, organele speciale de constatare, precum și orice alte persoane prevăzute de lege având drepturi, obligații sau atribuții în procedurile judiciare penale.

În acest sens, potrivit art. 61 CPP, următoarele organe au atribuții privind constatarea infracțiunilor:

– organele inspecțiilor de stat, ale altor organe de stat, precum și ale autorităților publice, instituțiilor publice sau ale altor persoane juridice de drept public, pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează, potrivit legii;

– organele de control și cele de conducere ale autorităților administrației publice, ale altor autorități publice, instituții publice sau ale altor persoane juridice de drept public, pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de către cei aflați în subordinea ori sub controlul lor;

– organele de ordine publică și siguranță națională, pentru infracțiunile constatate în timpul exercitării atribuțiilor prevăzute de lege.

Astfel cum prevede art. 61 alin. (2) CPP, aceste organe de constatare a săvârșirii infracțiunilor au următoarele obligații:

– luarea măsurilor de conservare a locului săvârșirii infracțiunii și de ridicare sau conservare a mijloacelor materiale de probă;

– încheierea procesului-verbal de constatare a săvârșirii infracțiunii, precum și consemnarea în cuprinsul acestuia a obiectivelor, precizărilor și a explicațiilor pe care le fac făptuitorul sau alte persoane prezente la locul constatării infracțiunii;

– înaintarea de îndată către organele de urmărire penală a actelor încheiate împreună cu mijloacele materiale de probă.

În cazul în care infracțiunea constatată este o infracțiune flagrantă, aceleași organe au dreptul de a face percheziții corporale sau ale vehiculelor, de a-l prinde pe făptuitor și de a-l prezenta de îndată organelor de urmărire penală.

Procesul-verbal încheiat de către organele de constatare constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală și nu poate fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ.

Potrivit art. 20 din Legea nr. 6/2021, în cazul în care organele de aplicare a legii (altele decât organele de urmărire penală) constată, cu ocazia desfășurării activităților specifice, existența unor elemente constitutive ale unei infracțiuni pentru care Parchetul European ar putea să își exercite competența, sesizează de îndată Parchetul European, potrivit procedurilor specifice.

De menționat este și faptul că organele de ordine publică și siguranță națională sunt cele din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Telecomunicații Speciale, Serviciului Român de Informații.

În cadrul Ministerului Afacerilor Interne își desfășoară activitatea Jandarmeria Română, care, potrivit art. 19 alin. (1) lit. r) din Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române^[1], efectuează, în condițiile legii, acte necesare începerii urmăririi penale pentru infracțiunile constatate pe timpul executării misiunilor specifice, potrivit art. 61 CPP.

De asemenea, conform art. 21 lit. u) din O.U.G. nr. 104/2001 privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române^[2], în zona de competență, Poliția de Frontieră Română desfășoară activități pentru constatarea faptelor penale și, prin organele de cercetare penală ale poliției judiciare din cadrul Poliției de Frontieră Române, efectuează cercetări în legătură cu acestea, conform legii.

Potrivit art. 11 din Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, în cazul în care din verificările și activitățile specifice efectuate rezultă date și informații care indică pregătirea sau săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, acestea sunt transmise organelor de urmărire penală în condițiile prevăzute de art. 61 CPP.

4.2. Competența comandanților de nave și aeronave potrivit art. 62 CPP

Comandanții de nave și aeronave sunt competenți să facă percheziții corporale sau ale vehiculelor și să verifice lucrurile pe care făptuitorii le au cu sine sau le folosesc, pe timpul cât navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor sau aeroporturilor și pentru infracțiunile săvârșite pe aceste nave sau aeronave.

Conform art. 62 alin. (1) CPP, comandanții de nave și aeronave au următoarele obligații:

- luarea măsurilor de conservare a locului săvârșirii infracțiunii și de ridicare sau conservare a mijloacelor materiale de probă;
- încheierea procesului-verbal de constatare a săvârșirii infracțiunii, precum și consemnarea în cuprinsul acestuia a obiectivelor, precizărilor și a explicațiilor pe care le fac făptuitorul sau alte persoane prezente la locul constatării infracțiunii;
- înaintarea, de îndată ce nava sau aeronava ajunge în primul port sau aeroport românesc, către organele de urmărire penală a actelor încheiate împreună cu mijloacele materiale de probă.

De asemenea, sunt competenți să facă percheziții corporale sau ale vehiculelor și să verifice lucrurile pe care făptuitorii le au cu sine sau le folosesc, pe timpul cât navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor sau aeroporturilor și pentru infracțiunile săvârșite pe aceste nave sau aeronave. În cazul în care infracțiunea constatată este o infracțiune flagrantă, aceleași organe au dreptul de a-l prinde pe făptuitor și de a-l prezenta de îndată organelor de urmărire penală.

Procesul-verbal încheiat de către comandanții de nave și aeronave constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală și nu poate fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ.

Potrivit dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 6/2021, în cazul în care organele de aplicare a legii (altele decât organele de urmărire penală) constată, cu ocazia desfășurării

[1] M. Of. nr. 1175 din 13 decembrie 2004.

[2] M. Of. nr. 351 din 29 iunie 2001.

activităților specifice, existența unor elemente constitutive ale unei infracțiuni pentru care Parchetul European ar putea să își exercite competența, sesizează de îndată Parchetul European, potrivit procedurilor specifice.

Secțiunea a 4-a. Probleme legate de competența în materie penală

§1. Prorogarea de competență

1.1. Considerații generale

În legătură cu instituția prorogării de competență au fost exprimate în doctrină opinii diverse. Astfel, potrivit unei opinii^[1], prorogarea reprezintă o deviație accidentală (sporadică) de la competența ordinară.

Altă opinie^[2] sugerează faptul că prorogarea de competență constă în extinderea competenței unui organ judiciar și asupra unor infracțiuni sau persoane care nu îi sunt date în competență potrivit normelor obișnuite.

În opinia altor autori^[3], prorogarea de competență constă în prelungirea, extinderea competenței normale a organelor judiciare asupra unor cauze care, de regulă, revin altor organe.

De asemenea, în sens larg, se consideră că prin prorogare de competență^[4] se înțelege extinderea unei instituții peste limitele sale normale sau devierea prin prelungire a anumitor dispoziții legale dincolo de regulile obișnuite.

Analizând normele procesuale penale care privesc materia prorogării competenței, precum și opiniile exprimate în literatura de specialitate, putem conchide că aceasta *operează numai în favoarea organelor superioare în grad*, organul judiciar prelungindu-și competența doar asupra unei cauze care ar reveni unui organ judiciar inferior sau egal în grad^[5].

Prorogarea de competență *determină întotdeauna reuniunea cauzelor* și, implicit, rezolvarea acestora la același organ judiciar.

Conform Codului de procedură penală, prorogarea competenței se impune în caz de:

– infracțiune continuată, concurs formal de infracțiuni sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune, situație în care reunirea cauzelor este *obligatorie* [art. 43 alin. (1) CPP];

– când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană; când la săvârșirea unei infracțiuni au participat două sau mai multe persoane; când între două sau mai multe infracțiuni există legătură și reunirea cauzelor se impune pentru buna înfăptuire a justiției, situație în care reunirea cauzelor este *facultativă* [art. 43 alin. (2) CPP];

[1] V. DONGOROZ și colab., *op. cit.*, vol. I, p. 111.

[2] GR.GR. THEODORU, *op. cit.*, p. 36.

[3] I. STOENESCU, S. ZILBERSTEIN, *Drept procesual civil*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1977, p. 186.

[4] N. VOLONCIU, *op. cit.*, vol. I, p. 306.

[5] AL. BOROI, ȘT.G. UNGUREANU, N. JIDOVU, *op. cit.*, p. 125.